

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Första Kammaren. N:o 39.

Måndagen den 7 maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 30 sistlidne april.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtande och memorial:

N:o 71, i anledning af väckta motioner ej mindre om ändring af dels vissa paragrafer i 17 kap. rättegångsbalken, dels 2 § i 23 kap. rättegångsbalken, dels 2 § i 1 kap. rättegångsbalken och dels 9 § i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 än äfven om antagande af lag om sakkunnige biträden åt domstolarne; och

N:o 72, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut med föranledning af utskottets hemställan i dess utlåtande n:o 42 öfver väckt motion om ändrad lagstiftning rörande oäkta barns arfsrätt; samt

statsutskottets memorial n:o 76, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 74 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen för uppförande af ett nytt kasern-etablissemang för Norrlands dragonregemente anslår 400,000 kronor, samt att herrar Kardells och Björcks i ämnet väckta motioner ej skola föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

äfvensom att Riksdagen utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 1,042,640 kronor, som böra tagas i beräkning såsom

påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt Norrlands dragonregemente beviljar tillsammans 2,841,160 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för ifrågavarande tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,429,235 kronor på extra stat för år 1895 anvisar 400,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit att för uppförande af ett nytt kasernetablissemang för Norrlands dragonregemente anslå 350,000 kronor, samt att herrar Kardells och Björcks omförmälda motioner ej skola föranleda till någon Riksdagens vidare åtgärd;

äfvensom utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 1,042,640 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt Norrlands dragonregemente beviljat tillsammans 2,791,160 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för ifrågavarande tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,379,235 kronor på extra stat för år 1895 anvisat 400,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—88;

Nej—37.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 286, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 60 ja och 157 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 148 ja och 194 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 75, mom. a), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, medgifver, att de lönebelopp, som skola utgå till de i statsrådsprotokollet för den 9 mars 1894 omförmälde lärare, hvilka kvarstå på de jemlikt kongl. brefvet den 16 december 1892 indragna läroverkens stat, må uppföras å allmänna indragningsstaten under riksstatens nionde hufvudtitel, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts framställning, att de lönebelopp, som skola utgå till de i statsrådsprotokollet för den 9 mars 1894 omförmälde lärare, hvilka kvarstå på de jemlikt kongl. brefvet den 16 december 1892 indragna läroverkens stat, måtte uppföras å allmänna indragningsstaten under riksstatens nionde hufvudtitel, icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—103;

Nej—21.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 287, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 81 ja och 135 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 184 ja och 156 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 75, mom. b), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, medgifver, att vid allmänt läroverk eller pedagogi anställd extra ordinarie lärare, som af vederbörande eforalstyrelse erhållit förordnande under hel lästermin eller derutöfver med full tjenstgöring, men som af vederbörligen styrkt sjukdom förhindrats att tjenstgöra, må, derest han före detta förordnande tjenstgjort vid dylikt läroverk minst ett år, erhålla understöd för den tid, hvarunder han varit ur stånd att tjenstgöra, till belopp motsvarande hälften af det arfvode, som på grund af ifrågavarande förordnande eljest skulle tillkommit

honom för samma tid, dock att dylikt understöd icke må utgå för längre tid än ett läsår, äfven om förordnandet för längre tid meddelats; äfven som att för bestridande af härigenom föränledda utgifter må till Kongl. Maj:ts förfogande ställas ett förslagsanslag af 5,000 kronor årligen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen ej bifallit Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag angående understöd åt extra ordinarie lärare vid allmänna läroverken under förfall på grund af sjukdom och följaktligen icke beviljat det för sådant ändamål af Kongl. Maj:t äskade anslag.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—113;

Nej—10.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 288, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 102 ja och 113 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 215 ja och 123 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 28 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att, med afslag å gjorda framställningar om höjning af bränvinstillverkningsafgiften, de i detta ämne nu gällande bestämmelser bibehållas oförändrade, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit:

1:o) att § 10 mom. 1 och 3 i gällande förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 10.

1. För bränvin, tillverkad inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 60 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås bränvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

3. Vid utförelse af bränvin må, efter hvad särskildt finnes stadgad, åtnjutas restitution med 61,2 öre för hvarje liter renadt och med 60 öre för hvarje liter icke renadt bränvin af normalstyrka.

2:o) att § 12 mom. 1 i förenämnda förordning skall erhålla följande förändrade lydelse:

§ 12.

1. Af obeskattadt bränvin skola minst nittio procent såsom säkerhet för skatten vara liggande på nederlag. Återstoden eger tillverkaren utbekomma utan skattens erläggande, dock med skyldighet att före den 1 påföljande oktober erlægga derpå belöpande skatt, vid påföljd att Kongl. Maj:ts befallningshafvande eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

3:o) att den vidtagna höjningen i tillverkningsskatten för bränvin skall, såsom tilläggsafgift till den nu gällande, jemväl innevarande år utgöras från och med den 1 juli, samt att öfriga sålunda beslutade ändringar i förevarande förordning skola, med de undantag, som oförmälas i nedanstående punkter 5:o och 6:o, tillämpas samtidigt med förhöjningen i tillverkningsskatten;

4:o) att hittills gällande skatt af 50 öre litern må erläggas ej mindre för det bränvin, som före den 1 juli 1894 disponerats, än äfven, så vida betalning erlägges före den 1 oktober 1894, för det bränvin, som berörda den 1 juli obeskattadt qvarligger å brännerinederlag eller allmänt bränvinsnederlag;

5:o) att bestämmelserna om den förhöjda restitutionen icke skola tillämpas å bränvin, som utföres före den 1 januari 1895, eller å bränvin, som denatureras före den 1 oktober innevarande år;

6:o) att den sålunda gjorda ändringen i § 12 mom. 1 af förordningen angående vilkoren för tillverkning af bränvin icke skall hafva afseende å sådant bränvin, som vid den tid, då den förhöjda tillverkningsafgiften träder i kraft, obeskattadt qvarligger å brännerinederlag eller allmänt bränvinsnederlag; samt

7:o) att Riksdagen skall i den underdåniga skrifvelse, hvori Riksdagen anmäler sina beslut om ändringar i förordningen angående vilkoren för tillverkning af bränvin, anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes

särskildt kungöra hvad Riksdagen i nu omförmälda hänseenden beslutit.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—76;

Nej—48;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 289, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 138 ja och 78 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 214 ja och 126 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt, i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 5 och 6 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 70, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Herr Annerstedt: I afseende på föredragnings sättet tillåter jag mig föreslå, att ifrågavarande lagförslag måtte paragrafvis föredragas och början ske med 17 §, derefter 22 § och vidare 3:je och följande §§. Efter paragraferna torde få föredragas ingressen och rubriken och sist utskottets hemställan.

Härtill lemnade kammaren sitt bifall.

Utskottets förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884.

17 §.

Herr Ölander: Jag har reserverat mig mot förevarande §, och jag skall be att få angifva hvori reservationen består. Dessförinnan skulle jag dock vilja förutskicka den förklaringen, att jag ingalunda biträdt den skrifvelse af år 1890, som gifvit anledning till föreliggande förslag. Det skulle också hafva varit ganska underligt, om jag, i min dubbla egenskap af frihandlare och representant för ett norrländskt län, skulle hafva biträdt en skrifvelse, som äsyftade en protektionistisk åtgärd, rigtad direkt mot Norrland. Det är tydligt, att så är förhållandet, då de odisponerade marker, hvarom här är fråga, icke, åtminstone i någon afsevärd mån, finnas annat än i de norrländska länen. Det är uppenbart, att dessa åtgärder, om de icke äsyfta, åtminstone måste hafva till följd att skydda grufindustrien icke inom hela landet

utan inom en viss del deraf på den öfriga delens bekostnad, att döda eller åtminstone förlama denna industri i Norrland, på det den må kunna så mycket lifskraftigare uppblomstra i mellersta och södra Sverige. Jag är icke ensam om denna åsigt. Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län har i afgifvet yttrande anfört: "att, om än ett stadgande rörande kronans rätt till jordegareandel å viss mark kunde till allmän båtнад genomföras inom landets södra bergslager, hvarom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej ville yttra sig, så kunde likväl häraf ingalunda den slutsats dragas, att ett dylikt stadgande jemväl vore lämpligt för grufdriften i Norrbottens län, som enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes mening, tvärtom skulle af ett sådant stadgande väsentligen skadas, enär, med hänsyn till de långa afstånden från grufvorna till kusten och från denna till världsmarknaden, det syntes föga sannolikt, att någon vidare drufdrift skulle i Norrbotten uppstå, såvida staten genom att göra sin jordegareätt gällande skulle belasta grufdriften med en afgäld, som uppenbarligen ur inmutarens synpunkt skulle blifva betungande och hinderlig för rörelsens bedrivande." Säkerligen har denna myndighet härom den bästa känedom, liksom den i öfrigt bör vara mer än någon annan förtrogen med detta läns förhållanden. Man talade en gång om Norrlands stora rikedomar, som lågo slumrande i dess vidsträckta ödemarker; och man anförde då detta äfvensom önskvärdheten att kunna tillgodogöra sig dem såsom skäl, hvarför man lät den norrländska stambanan genomgå dessa ödemarker, fjerran från bebyggda trakter, till olägenhet för dessa och den befolkning, som der hade sitt hemvist, en olägenhet som — så sade man *då* — skulle fullkomligt uppvägas af den uppblomstrande industrien i det inre landet. Och nu vill man likväl hämma denna industris utveckling derstädes. Nu vill man så att säga förhindra öppnandet af locket på det skrin, der dessa rikedomar finnas förvarade. Der skola de sålunda fortfarande förblifva liggande åtminstone ännu några mansåldrar, till dess staten *en* gång — jag hoppas det — återgår till sina gamla traditioner. Statens gamla traditioner säger jag. Ja! de bestodo i att skydda industrien i hela landet, undanrödja hindren för dess uppväxt, underlätta dess utveckling och befordra dess tillväxt. Så långt tillbaka som i drottning Christinas tid, då ändock, enligt den åsigt som då var gällande, alla malmfyndigheter ansågos tillhöra kronan ensam, efterskänkte kronan likväl alla skatter på dessa malmfyndigheter under vissa frihetsår, vanligen sex. Men icke nog dermed. Om någon på kronans egor eller allmänning upptäckte ett malmstreck, men han saknade medel att upptaga det och fortsätta grufdriften, lemnade kronan honom medel dertill, hvilka medel icke skulle behöfva återbetalas, förrän grufvan lemnade sådan afkastning, att en dylik återbetalning blef möjlig. Ja, man gick till och med ännu längre. Man tillerkände uppfinnaren af ett malmstreck en viss belöning för att på sådant sätt uppmuntra till nya fyndigheters upptäckande. Så gjorde man då. Trogen dessa principer har staten aldrig förrän nu satt i fråga att begagna sig af sin jordegareandel.

Åsigten om det olämpliga uti att på detta sätt göra intrång i inmutarens fria förfogande öfver de malmfyndigheter, som han med

Lagförslag om
ändringur af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

stor ansträngning upptäckt och med stora uppoffringar börjat bearbeta, uttalades också af kongl. bergskollegium alldeles tydligt i det yttrande, som bemälda kollegium afgaf öfver förslaget till 1855 års grufstadga. Kollegiet förklarade dervid, "att Kongl. Maj:t och kronan aldrig borde uppträda med anspråk att såsom jordegare i enskiltes grufföretag participera." "Om det framför allt", säger kollegiet, "måste anses vara af synnerlig vigt, att grufvrörelsen i landet uppmuntras, lär det dock medgifvas, att Kongl. Maj:ts och kronans afstående ifrån sin jordegande rätt skulle i väsentlig mån medverka till en sådan uppmuntran." Dessutom huru har icke staten äfven inom andra industrigrenar städse haft till sin uppgift att verka uppmuntrande och skyddande? Hvilken hjälp och hvilket understöd har icke staten ända sedan Carl XI:s tid äfven med egen uppoffring lemnat t. ex. bruksrörelsen i landet? Rekognitionsskogarna äro bland annat ett temligen tydligt bevis derpå.

Äfven i andra länder har bergsbruksrörelsen varit föremål för statens omtanke och omvårdnad. I Preussen t. ex. har jordegaren icke alls någon rätt till andel i den malmfyndighet, som på hans egor upptäckes af annan person. Hela malmfyndigheten tillfaller ensamt inmutaren. Likaså i Österrike-Ungarn. Sistnämnda land går till och med så långt, att det sjelf driver bergsbruksrörelse, icke för egen vinning, utan, såsom det heter, "för att utveckla industrien och utbreda välstånd i aflägsnare trakter af landet samt för att, sedan sådana obekanta eller djupare belägna fyndigheter, till hvilkas bearbetande enskilde icke ega kraft eller intresse, blifvit bragta i dagen, öfverlemnna dem åt privatindustrien, så snart för sådant ändamål lämpliga personer finnas villiga öfvertaga bergverken." Med sådana exempel för ögonen kan man icke gerna undertrycka den tanken, att, om föreliggande förslag skulle blifva lag, Sverige skulle komma att utgöra ett mindre tilltalande undantag i fråga om den mänhet om sitt lands industri, som besjälat andra europeiska stater. Till och med den embetsman i kommerskollegium, som på grund af sitt tjensteåliggande utarbetat föreliggande förslag, erkänner olämpligheten af kronans öfvertagande af sin jordegareandel och yttrar derom i sitt utlåtande:

"Innan jag vidare ingår på nu föreliggande fråga, kan jag ej underlåta att framhålla, det jag för egen del omfattar den åsigt, som här i landet sedan lång tid tillbaka vunnit tillämpning, nemligen, att bergsbruket och derigenom det allmännas och kronans intressen bäst befrämjas genom att åt den enskilda företagsamheten fullständigt öfverlåta tillgodogörandet af mineralfyndigheter. Likaledes anser jag, att ett kronans deltagande i grufarbete, under hvilken form detta deltagande än må ega rum, skall komma att för kronan medföra risker, kostnader, anspråk och svårigheter af flera slag, hvilka icke skola motvägas af de fördelar, kronan möjligen må kunna i enskilda fall af grufdriften påräkna, samt att kronans ingripande i fråga om sättet för utförfandet af industriel verksamhet bör inskränkas till att öfvervaka, att ej derigenom skada för det allmänna eller fara för annans lif, helsa och egendom uppstår. Fullt öfvertygad är jag äfven derom, att nu ifrågasatta inskränkning i för det närvarande gällande rättig-

heter beträffande tillgodogörandet af malmfyndigheter skulle komma att menligt inverka på utvecklingen af vårt lands nordliga län, hvarest bergsbruket icke bör genom skärpta bestämmelser motverkas utan fasthållre på allt sätt underlättas.⁴

Undersöker man nu närmare de skäl, som i 1890 års skrivelse anfördes för detta kronans öfvertagande af sin jordegareandel, måste man göra sig den frågan: äro dessa skäl tillfyllestgörande, är det åsyftade ändamålet verkligen värdt denna uppoffring af statens gamla traditioner, detta frångående af den skyddande och uppmuntrande inverkan på en vigtig industri, som staten hittills iakttagit? Och hvilka äro då dessa skäl? Jo, det första är, att kronan härigenom skulle draga vinst af sin jordegareandel, och det andra, att staten skulle komma i tillfälle att erhålla ökad inflytande på grufföretagen. Kunna dessa mål verkligen vinnas? Hvad beträffar det första eller statens erhållande af vinst på grufföretagen, vill jag för min del bestämt påstå, att detta icke kan vinnas, åtminstone icke på det sätt för jordegareandelens användande, som här blifvit föreslaget. Huru mycket man än talar och ordar om, att staten icke bör inlåta sig uti industriella företag, så kommer den dock ovilkorligen att göra det genom det föreslagna arrendesystemet. Hvad äro arrendatorerna annat än ombud, eller representanter för staten? Tror verkligen någon, att kronan genom antagande af en arrendator gjort sig helt och hållet fri från alla de förpligtelser, som åligga jordegaren gent mot inmutaren? Har inmutaren skyldighet eller ens rättighet att hålla sig till arrendatorn för utfående af beslutade tillskott, fullgörande af erforderliga arbeten, utbekommande af ersättning för den skada, som jordegaren på ett eller annat sätt kan tillfoga inmutaren? Nej, inmutaren har icke att göra med någon annan jordegare än kronan. De konflikter som uppstå, de rättgångar som uppkomma måste utkämpas icke med arrendatorn utan med kronan. Den betalningsskyldighet eller den ersättningskyldighet, som kan komma att ådömas jordegaren, ådömes icke arrendatorn, utan kronan. Om arrendatorn icke kan fullgöra arrendet utan måste afstå från detsamma, hvem skall drifva kronans andel i företaget, till dess ny arrendator, ifall sådan kan anskaffas, hinner tillträda densamma? Åter igen kronan. Det kan icke hjälpas, det kan icke undvikas, att kronan genom arrendesystemet måste utsätta sig för risker och kostnader och till och med nödgas att sjelf i vissa fall deltaga i grufföretagen. Och för hvilken vinst? Jo, för utfående af arrendesumman. Jag skall strax visa hvad den betyder. Enligt förslaget skall arrendator antagas inom två år efter mutsedeln aflemnande till Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Han skall nemligen vara antagen sist då utnålet lägges, och detta skall ske minst två år sedan mutsedeln aflemnats. Före den tiden har emellertid inmutaren ingen annan skyldighet än att blotta malmen och deraf taga prof. Nu vill jag fråga: huru skall en arrendator häraf kunna erhålla den tillförlitliga kunskap om malmfyndighetens mäktighet och utsträckning, som erfordras, för att han skall kunna ingå på arrendet? Inmutaren lär säkerligen icke, för att upplysa honom härom, fullgöra mera arbete, än hvartill han enligt lag är skyldig, och den blifvande arrendatorn har icke rätt att, så länge

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
gruffvestadgan.*
(Forts.)

*Laoförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestädgan.
(Forts.)*

han ännu icke är antagen till arrendator, deltaga i arbetet för att derigenom komma i tillfälle att undersöka fyndigheten. Hvilket arrende skall den blifvande arrendatorn med så osäker kännedom om utsigterna till vinst, men med säker kännedom om de stora kostnader och den oerhörda risk, för hvilka han utsätter sig, kunna erbjuda staten? I de flesta fall torde företaget nog synas honom så äfventyrligt, att, om han är förständig, han icke går in derpå. Men i alla fall lär han icke våga erbjuda mer än ett ytterst lågt arrende och har han missräknat sig, kan han ej tullgöra arrendet, sätter han staten i den risk och det ansvar jag nyss antydt. Vinsten för staten blir visserligen ringa eller ingen, och kommer i intet fall att uppväga de kostnader, som, efter hvad förslagets författare själf medgifver, aldrig kunna för staten undvikas.

Men kan någon vinst för staten således icke erhållas genom arrendesystemet, så kan detta åtminstone för inmutaren medföra olägenheter af betänklig art. Han vet, eller han har åtminstone anledning att befara, att frukterna af det arbete, den omtänka och de kostnader, som han nedlagt på malmfyndighetens upptäckande och malmens blottande, kommer att, utan att han därför är berättigad till någon ersättning, med honom delas af en annan, en person, som kanske är för honom helt och hållet obekant, om hvilken han icke vet, om han är lämplig eller icke för ett sådant företag, om han kan blifva till skada eller nytta för detsamma, om han kan eller vill drifva grufvärelsen i den omfattning, som är erforderlig för att deraf erhålla någon vinst, eller om han tvärtom vill utvidga den, så att den blir äfventyrlig eller ruinerande. Härtill kommer, att, som arrendatorn, då han afgår från arrendet, måste utan lösen till staten afträda alla de byggnader och anläggningar, han i och för grufdriften uppfört eller bekostat, det är naturligt, att arrendatorn skall vara i mycket mindre mån än inmutaren villig att deltaga i dylika byggnader och anläggningar, hvaraf grufvärelsen kan lida betydligt afbräck och kanske icke drivas på ett vinstgifvande och tidsenligt sätt. Jag vill just se den, som under sådana förhållanden vill göra sig besvär med och nedlägga kostnad på att å kronojord upptäcka och inmuta der befintliga malmfyndigheter. Nej, mina herrar, Norrlands slumrande skatter komma nog att få hvila och grufindustriens utvecklingsperiod derstädes har nog sett sin sista dag. Det tjenar ingenting till att invända att äfven inmutare af malmfyndighet på enskild persons jord kan varda underkastad enahanda svårigheter; det är ingalunda förhållandet. Der känner inmutaren redan före inmutningen med hvilken person han får att göra. Han kan således redan på förhand göra sig förvissad om, huruvida personen är lämplig eller duglig att deltaga i arbetet, eller om han är villig att mot en billig godtgörelse afstå från jordegareandelen. Dessutom är denne jordegare i vanliga fall icke så kapitalstark, att han vågar blottställa sig för de kostnader och möjliga förluster som äro förenade med ett så äfventyrligt företag, hvarför någon svårighet för inmutaren att med jordegaren träffa uppgörelse på drägliga vilkor icke förefinnes. Med ett ord det är en ofantlig skillnad mellan kronan såsom jordegare och den enskilde jordegaren. Den förre innebär något ovisst, obekant,

något som utesluter all möjlighet till uppgörelse och öfverenskommelse; den senare åter är antingen en person, hvilken jag för en billig godtgörelse kan skilja från mig, eller ock en af hvilken jag kan erhålla ett värdefullt samarbete.

Om jag nu öfvergår till frågan, huruvida det andra målet — statens ökade inflytande i afseende på grufföretagen — kan genom arrendesystemet vinnas, kan jag icke annat än jakande besvara den frågan, men jag vill tillägga, att detta äfven kan vinnas genom ett annat system, det system, som jag anser bort föredragas, nemligen *afgäldssystemet*. Det är verkligen underligt, att då regeringen gick att öfverväga och bestämma sättet för begagnande af kronans jordegareandel, den dervid icke tog hänsyn till hvad i sådant afseende förordades af bergmästaren i *norra distriktet*, hvilken väl torde hafva bästa kännedomen om förhållandena i de norrländska länen och bäst kunna bedöma hvad som äfven för grufvegarne i dessa trakter kan vara lämpligast eller till *fullmäktiges i jernkontoret* förslag, en myndighet som väl bör tillerkännas den största sakkunskap i hithörande ämnen. Båda dessa myndigheter hafva emellertid aldeles obetingadt förordat *afgäldssystemet*, och det är icke att undra på, ty det har obestridliga fördelar. Att genom detta system staten tillskyndas den säkraste och största vinsten utan att behöfva utsätta sig för risk eller ansvar; att staten derigenom icke heller behöfver blottställa sig ens för möjligheten att nödgas sjelf deltaga i grufdriften, att derigenom inmutaren besparas obehaget af arrendatorns intrång i hans verksamhet och ett nödtvunget samarbete med denne, samt att afgäldssystemet sålunda i mindre mån än arrendesystemet kan hämmande inverka på nya fyndigheters uppsökande, är allt omständigheter, hvilkas sanning ingen kan bestrida.

Återstår att se, huruvida det andra målet — statens ökade inflytande på grufvörelsen — kan vinnas genom afgäldssystemet. Af fullmäktige i jernkontoret föreslås, att afgälden skall bestämmas hvar femte år efter vederbörande myndigheters hörande. Hvad hindrar väl, att bestämmelser meddelas om, att Kongl. Maj:t i sammanhang dermed kunde göra sitt inflytande på grufföretagen gällande genom föreskrifter t. ex. om villkoren och sättet för grufarbetets fortsättande o. s. v.? Jag kan icke förstå, hvarför *arrendesystemet* skulle erbjuda säkrare garantier i detta afseende, och hvad angår skydd mot utländskt inflytande är därför sörjdt genom det föreslagna stadgandet, att: utländing icke må i riket inmuta mineralfyndighet eller derstädes idka grufdrift utan Konungens tillstånd. Med ett ord, *afgäldssystemet* erbjuder alla de fördelar, som *arrendesystemet* saknar, och är icke på långt när förenadt med så många olägenheter som detta, hvartill kommer, att afgäldssystemet förordats af de tvenne myndigheter, som enligt min åsigt äro bäst i stånd att bedöma detsamma och dess verkan i de trakter, hvarom här är fråga.

Af sådan anledning, och då det naturligtvis icke kan vara att tänka på, att Riksdagen, efter aflåtande af 1890 års skrifvelse skulle vilja afstå från sin fordran på, att staten skall begagna sin jordegareandel, får jag, för att åtminstone denna anordning må varda så litet betungande som möjligt och på samma gång gifva staten den

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.*
(Forts.)

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)*

största och säkraste vinsten, härmed, herr talman, värdsamt anhålla, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts proposition i nu föredragna del, ville besluta, att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådan ändring i nu gällande grufvestadga, hvarigenom å kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, inmutare berättigas att öfvertaga kronans jordegareandel mot viss årlig afgäld samt med rätt för Kongl. Maj:t att i sammanhang med afgäldens bestämmande meddela sådana föreskrifter om grufrörelsens bedrivande, att den icke må lända till skada för staten eller enskilde.

Herr Annerstedt: Den föregående talaren har redan påpekat, att Riksdagen tvenne gånger förut uttalat sig för, att äfven å kronojord inmutare skulle vara skyldig att afstå jordegandeandel till kronan eller den, som kronan sätter i sitt ställe, eller att åtminstone på något sätt staten skulle få inkomst af de nya bergverksanläggningar som göras å sådan kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves. Jag behöfver således icke antyda lämpligheten deraf, att Riksdagen vidblifver samma ståndpunkt, som den förut tvenne gånger uttalat i skrivelser till Kongl. Maj:t, utan torde jag kunna inskränka mig till att söka bemöta anmärkningarne mot det sätt, som är af Kongl. Maj:t föreslaget för uppnående af det mål, som Riksdagen önskat vinna.

Nu säger den föregående talaren, att det af Kongl. Maj:t valda sättet står långt tillbaka för det af honom förordade afgäldssystemet och hemställer, att Riksdagen med afslag på den kongl. propositionen skulle skrifva till Kongl. Maj:t och begära ett nytt förslag byggt på afgäldsprincipen med anhållan tillika om en bestämmelse, hvarigenom Kongl. Maj:t i sammanhang med fastställandet af denna princip skulle erhålla befogenhet att utfärda sådana bestämmelser för den enskilda grufdriften, som för bibehållande af det allmännas inflytande på sättet för dess bedrivande kunde anses nödiga. Vid närmare granskning af den siste talarens förslag synes det dock icke svårt att inse, att grufegarens ställning skulle enligt detsamma bli så ojemförligt mycket sämre än efter det kongl. förslaget, att det torde med skäl kunna ifrågasättas, om med en sådan obestämd ställning för inmutaren i afseende på alla hans rättsförhållanden någon skall finnas villig att nedlägga kapital på grufdrift å kronojord. Först och främst vore han underkastad beskattning, som utginge icke efter inkomst på grufrörelsen, utan såsom en afgift efter bruten qvantitet malm. Nu vet hvar och en, äfven om han icke är grufegare, att den malm, som årligen brytes, icke är en konstant värdekvantitet, utan att samma kvantitet malm ena året representerar större värde än ett annat, allt beroende på malmprisen. Det ifrågasättes nu icke, att afgälden skall utgå i malm, hvilket ju hade varit naturligare, men hvarom icke kan blifva fråga, då en sådan skatteform nu för tiden i allmänhet är obruklig, utan den skulle betalas i penningar, och brytningen blir sålunda både i goda och dåliga år underkastad lika stor, ehuru proportionsvis mer eller

mindre betungande beskattning, och det kunde till och med hända, att brytningen under fallande pris skedde i större utsträckning än vanligt, hvarigenom afgälden blefve ännu mera tryckande. Dessutom skulle grufvegaren, enligt det af den siste talaren förordade förslaget, icke med säkerhet kunna veta, till hvilket belopp afgälden efter de första 5 årens utgång kan komma att uppgå, då Kongl. Maj:t egde att efter nämnda tid bestämma ny afgift; och förslaget innehåller icke heller några bestämmelser som innebure trygghet deremot, att man t. ex. under brist på andra utvägar tillgrepe en oskäligt hög afgift för bruten malm å kronojord för att dymedelst erhålla något bidrag till fyllande af statens trängande behof af penningar.

Derjemte skulle enligt samma förslag grufvedriften på kronojord icke regleras af grufvestadgans föreskrifter angående grufvegarens rättigheter och skyldigheter, utan Kongl. Maj:t skulle, då han bestämmer afgälden, tillika meddela de föreskrifter, som han i ett eller annat afseende ansåge lämpliga för att trygga det allmännas inflytande derpå. Det förefaller mig, att icke någon förtänksam grufvegare på sådana vilkor skulle vara hågad att idka grufdrift på kronojord vare sig i Norrland eller i någon annan provins.

Den föreslagna skrifvelsen synes sålunda vara oantaglig och den skulle direkt motarbeta det syfte, för hvilket den aflätes. Betraktar man deremot Kongl. Maj:ts förslag, förefaller detta så afpassadt, att det med minsta möjliga intrång för grufvegaren vinner det mål, som Riksdagen begärt. Ty grufvegaren kommer derigenom icke i sämre ställning än då han inmutar malmfyndighet och idkar grufdrift å jord, som tillhör enskilde eller å kronojord som är under ständig besittningsrätt upplåten; i båda dessa fall måste han finna sig i att jordegaren gör sin rätt gällande. Nu sade den föregående talaren, att det för grufvegaren är en ofantlig skilnad, om han såsom inmutare får kronan eller en enskild person till meddelegare i följd af begagnad jordegandandel. Jag tror, att detta påstående icke är riktigt, ty erfarenheten gifver vid handen, att i allmänhet jordegaren i längden icke själf begagnar sin rätt till delaktighet i grufvedriften utan säljer densamma till någon person, som har större kapitaltillgång och större förmåga att använda denna rätt, än jordegaren själf vanligen besitter. Den inkomst, jordegaren genom försäljningen förskaffar sig, blir vanligen det sätt, hvarpå han deltagar i grufföretaget. Med full rätt kan därför sägas, att för den som på enskild mark inmutar grufvor, så vida icke denna mark tillhör något konkurrerande bruks- eller grufbolag, det är så godt som omöjligt att veta, med hvem han i framtiden får arbeta tillsammans, men olägenheterna af ett sådant förhållande har också grufstadgan förutsett och genom bestämmelsen i 65 och 66 §§ sökt så vidt ske kan förmildra. Då en person, som är meddelegare i en grufva, icke fullgör sin skyldighet, förlorar han sin rätt i företaget och blir skild derifrån, hvarefter hans andel tillfaller meddelegarne. Detta stadgande skulle ju också gälla staten såsom delegare i grufdrift. Härigenom synes likaledes ett fullt tillräckligt skydd mot de olägenheter, som den föregående talaren framhöll och derigenom begränsas äfven statens risk, då den på det af Kongl. Maj:t föreslagna sättet

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)*

Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

inlåter sig på att använda dess jordegareätt i grufva. Om arrendatorn icke fullgör sin skyldighet öfvergår icke hans skyldigheter omedelbart å kronan, utan enligt föreskriften i 65 § förverkas lotten i grufvan, och det kongl. förslaget innehåller endast ifråga om odisponerad kronojord den modifikation, att, ifall Kongl. Maj:t finner lämpligt att öfvertaga den eljest förverkade jordeganderätten och sjelf eller genom annan uppehålla grufvedriften intill dess ny arrendator kan anskaffas, Kongl. Maj:t erhåller tillräckligt rådrum att pröfva och afgöra, huruvida skäl föreligga för kronan att betala, hvad som ålåg arrendatorn tillika med ränta efter 6 procent och derigenom bibehålla den i annat fall förverkade rättigheten. Genom en sådan anordning kan ej heller grufvegaren anses lida någon skada deraf, att kronan sålunda undantagsvis kan tillförsäkra sig jordegareätten, oaktadt arrendatorn gått förlustig densamma. Nu har den föregående talaren med mycken styrka framhållit, att den föreslagna åtgärden skulle innebära ett fullkomligt upphäfvande af grufdriften i Norrland på kronans jord. Men med de stadganden, som den kongl. propositionen innehåller, kan detta påstående knappast vara riktigt. Ty äfven efter utfärdandet af den författning, som i fråga om odisponerad kronojord gjorde inmutningsinnehafvarens rätt på grund af inmutningen beroende på de lagbestämmelser, som framdeles kunde blifva af behovet påkallade och antagna, hafva inmutningarne icke upphört i Norrland, och då inmutningsrätten sålunda fortgått äfven under den ovisshet, som sålunda måste vara rådande, förefaller det icke antagligt att den skall synnerligen förminkas eller till och med upphöra därför, att inmutarne veta sig vara underkastade inskränkningar, som det kongl. förslaget innehåller, och hvilka, jag upprepar det, icke sätta honom i en sämre ställning än då han inmutar malmfyndigheter på enskild mark eller på kronojord som med stadgad åborätt innehafves. Faran torde derför icke vara så stor att på det föreslagna sättet göra staten till delegare i grufdriften. Jag vågar således påstå, att, under den förutsättningen, som torde vara allmänt antagen, att staten icke vidare till grufdriftens uppmuntran bör afstå från sin jordegareandel vid inmutningar å icke disponerad kronojord, det icke torde finnas något för grufvegaren mindre tryckande sätt för genomförande af den förändrade uppfattningen i fråga om statens förhållande till grufdriften än det förslag, som af Kongl. Maj:t blifvit framställt och till hvilket jag härmed får yrka bifall.

Herr Lundström: Då jag inom utskottet deltagit i pröfningen af detta förslag och äfven kommit till samma slut som utskottet, ber jag att få yttra några ord.

Den förste ärade talaren påstod, att han såsom frihandlare icke kunde understödja en sådan åtgärd, som att staten skulle återtaga sin jordegareandel på dess mark, emedan detta vore en absolut protektionistisk åtgärd. Jag förstår icke riktigt detta. Han sade på samma gång, att staten borde uppmuntra och understöja bergverksnäringen. Jag trodde, att protektionisterna ville skydda de inhemska näringarne allt hvad de kunde. Skulle detta vara en åtgärd, som enligt deras åsigt komme att för grufdriften verka hämmande, är jag öfvertygad,

att icke någon enda af dem skulle vara med derom. Jag vågar bestrida, att den nu ifrågasatta åtgärden har något att göra vare sig med protektionism eller frihandel. Den vill endast åstadkomma likhet i förhållandena, så att staten i afseende på jordegareandelen blir likställd med de enskilde, och att den då på något sätt kan verka hämmande på bergsindustrien kan jag icke förstå.

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)*

Han påstod vidare, att denna förändring skulle verka förlamande på bergverksindustrien i Norrland. Äfven detta påstående förefaller mig egendomligt, om man betänker att inom större delen af våra bergslager samma inskränkningar varit rådande under lång tid då nära nog alla grufvor der äro belägna på enskild mark och icke på kronojord. Precis samma bestämmelser, som gälla för inmutning på enskild mark, skulle, om förslaget antages, blifva gällande äfven å kronojord. Jag inser icke, att detta då skulle kunna utöfva en mera hämmande inverkan på begäret att göra inmutningar på kronojord, än den visat sig utöfva på enskild mark. Jag ber att i detta afseende äfven få nämna en annan sak. Såsom kammaren vet, utkom den 19 augusti 1889 en kongl. kungörelse, hvarigenom all inmutning på kronojord efter kungörelsens utfärdande skulle i afseende på jordegareandelen underkastas de förändringar i lagstiftningen, som kunde blifva stadgade. Denna kungörelse har gällt sedan 1889, och detta förbehåll har införts i alla mutsedlar, som efter samma tid utfärdats för malmfyndigheter å kronojord. Vore den förste talarens påstående riktigt, borde detta naturligtvis hafva inverkat förlamande och förminskat antalet inmutningar, då det tydligen är svårare att vara underkastad vilkor, hvilkas beskaffenhet och utsträckning man icke känner till än sådana, som äro förut kända och bestämda. Se vi efter, huru många mutsedlar i det norra distriktet blifvit utfärdade under de tre sista åren före 1889 eller 1886—88, finna vi att de varit 629, eller i medeltal omkring 210 per år. Under de tre följande åren eller efter ofvannämnda kungörelsers utfärdande, 1890—1892 hafva 696 mutsedlar i samma distrikt utfärdats, eller i medeltal per år 232. Här af synes, att denna kungörelse åtminstone icke haft någon förlamande inverkan på grufindustrien i det norra distriktet.

Vidare nämndes, att Konungens befallningshafvande i Norrbottens län skulle hafva afstyrkt åtgärden. Det är riktigt så till vida att länsstyrelsen afstyrkte det på grund af 1889 års skrifvelse framställda förslaget, men då sedermera det af kommerskollegium framställda förslaget remitterades till länsstyrelsen i samma län, yttrade länsstyrelsen, att »eu lagstiftning, grundad på det af kommerserådet Nordström upprättade förslaget, vore bäst egnad att bidraga särskildt till Norrbottens läns framåtskridande icke blott i afseende å bergshandteringen utan äfven på öfriga områden af materiel kultur». Nordströms förslag omfattade arrendesystemet, fastän icke tillämpadt fullkomligt på samma sätt som Kongl. Maj:t nu föreslagit, men det var dock samma system.

Vidare nämnde talaren åtskilligt om kronans ofantliga risk och om de många svårigheter som vid förslagets tillämpning skulle uppstå, såsom att staten ofta skulle tvingas att själf deltaga i arbetet o. s. v. Jag kan dock icke förstå, att kronan härvid löper så stor risk, då

Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

jag tager för gifvet, att arrendatorn skall ställa säkerhet för fullgörandet af arrendevilkoren, och skulle det inträffa, och han icke kunde fullgöra arrendevilkoren, finnes ju alltid möjligheten att använda föreskriften i 66 paragrafen grufvestadgan, enligt hvilken man endast behöfver bryta så mycket som svarar emot fullgörandet af den årliga arbetsskyldigheten, och denna risk är icke särdeles afsevärd, då kostnaden för fullgörandet af denna arbetsskyldighet kan beräknas på kronans andel uppgå till omkring 25 kronor.

Samme talare påstod vidare, att inmutaren skulle få dela med sig åt en för honom alldeles obekant person, som han icke visste, om han skulle kunna arbeta tillsammans med eller bedrifva rörelsen på ändamålsenligt sätt. Först och främst föreställer jag mig, att staten i allmänhet tillser att arrendatorn blir en pålitlig person, och för det andra är inmutaren af fyndigheter på enskild mark underkastad precis samma risk. Det är icke sagdt, att jordegaren behåller sin andel i grufdriften för egen räkning. I de flesta fall torde han sälja eller utarrendera densamma till den ene eller andre, hvarvid inmutaren icke har minsta säkerhet för de af talaren framhållna eventualiteterna.

Slutligen nämnde talaren, att det föreslagna arrendesystemet icke vore lämpligt, utan att afgäldssystemet vore det enda rätta och föreslog, att en skrivelse i detta afseende skulle aflätas till Kongl. Maj:t. Man kan ju om den saken hafva olika tankar, och vi se, att tvenne förslag blifvit upprättade, grundade på afgäldssystemet, det ena af jernkontoret och det andra af kommerskollegium, men kommerskollegium har icke funnit jernkontorets förslag lämpligt, utan föreslog ett annat derifrån helt och hållet afvikande system. Högsta domstolen åter har icke ansett kommerskollegii förslag tillfredsställande, utan förklarar detsamma vara oantagligt. Genom det af Kongl. Maj:t nu framställda förslaget erhåller kronan icke någon förmånsrätt framför enskilde jordegare. Detta skulle alldeles omintetgöras i händelse afgäldssystemet antages. Ostridigt är ock att, om genom lag förklarades, att kronan af hvarje grufvegare på dess mark skulle hafva att fordra en viss årlig afgäld, uppgjord på det ena eller andra sättet, detta skulle vara för kronan förmånligare än hvad som står den enskilde jordegaren till buds, nemligen att gå med i företaget eller icke. En sådan förmånsrätt för kronan framför enskilde kan åtminstone icke jag finna särdeles lämplig. Dessutom skulle, såsom högsta domstolen påpekat, genom afgäldssystemets tillämpning en oändlig mängd tvister och svårigheter uppstå, hvarför den afstyrkte allt i den vägen.

Då jag icke kan finna annat än att högsta domstolen härför anfört mycket goda skäl, då det synes vara billigt och rätt, att kronan för sin mark erhåller samma rättigheter som den enskilde för sin, då nu föreliggande förslag tyckes kunna åstadkomma detta utan att på något sätt förnärma den enes eller andres rätt, samt då det icke enligt min uppfattning kan komma att utöfva något förlamande eller försvarande inflytande på grufbrytningen i Norrland, de trakter, der största delen af dessa kronomarker äro belägna, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på den nu föredragna paragrafen yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Ölander*, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts proposition i nu föredragna del, ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i nu gällande grufvestadga, hvarigenom å kronojord, som ej uuder ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, inmutare berättigas att öfvertaga kronans jordegareandel mot viss årlig afgäld samt mot rätt för Kongl. Maj:t att i sammanhang med afgäldens bestämmande meddela sådana föreskrifter om grufverörelsens bedrivande, att den icke må lända till skada för staten eller enskilda.

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)*

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på paragrafens godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition.

Den, som godkänner lagutskottets förslag till ändrad lydelse af 17 paragrafen i grufvestadgan den 16 maj 1884, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr *Ölanders* yrkande, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts proposition i nu föredragna del, ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i nu gällande grufvestadga, hvarigenom å kronojord, som ej uuder ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, inmutare berättigas att öfvertaga kronans jordegareandel mot viss årlig afgäld samt mot rätt för Kongl. Maj:t att i sammanhang med afgäldens bestämmande meddela sådana föreskrifter om grufverörelsens bedrivande, att den icke må lända till skada för staten eller enskilda.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—59;

Nej—17.

22, 3, 5, 8 och 11 §§.
Godkändes.

13 §.

Herr *Lundström*: Enligt de stadganden, som för närvarande gälla,

Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

är inmutaren skyldig, vid inmutningsrättens förlust, att innan han börjar arbetet delgifva en afskrift af mutsedeln, icke endast åt det inmutade området egna utan äfven åt den, som dertill har nyttjanderätt. Detta har föranlett många svårigheter för inmutarne, då de icke, med bästa vilja i världen, kunnat få reda på hvilken eller hvilka, som hafva denna nyttjanderätt. Särskildt är det tvetydigt då man med ordet nyttjanderätt skall förstå all slags sådan rätt, äfven t. ex. betesrätten på en skog, slotterrätt o. s. v. Det är därför omöjligt för inmutaren att, äfven om han på allt vis vill söka ställa sig stadgans lydelse till efter rättelse, få reda på alla slag af sådana nyttjanderätts-hafvare. Det har också inträffat, att han blifvit frändömd sin inmutningsrätt på grund af att han icke kunnat delgifva en sådan nyttjanderätts-innehafvare.

Utskottet föreslår att de ord, som finnas i den nu gällande stadgan: "hvilken nyttjanderätten dertill innehar", skola utbytas mot: "hvilken det med nyttjande rätt innehar och brukar". Det är utan tvifvel mycket tydligare och bättre än det förra. Men för min del fruktar jag dock, att det ändå icke kan vara så alldeles säkert, att inmutaren kan upptäcka alla de nyttjande-rätts-innehafvare, som skola meddelas afskrift af mutsedeln, äfven om de af utskottet föreslagna ordalagen antoges.

Jag har därför i en utlåtandet bifogad reservation föreslagit: "hvilken dertill innehar intecknad eller af jordegaren hos inmutaren skriftligen anmäld nyttjanderätt." Derigenom uppstår ingen tvetydighet. Då kan inmutaren alltid hos rätten efterhöra, om det finnes någon intecknad nyttjanderätt och jordegaren anmäla de nyttjanderättsinnehafvare, som han anser böra få afskrift af mutsedeln.

På grund af dessa skäl, herr talman, vågar jag anhålla om bifall till 13 paragrafen med den i min reservation angifna lydelsen.

Herr Annerstedt: På sätt den föregående talaren antydt, föreföll det utskottets ledamöter vid ifrågavarande kongl. propositions behandling som den af Kongl. Maj:t i denna § valda redaktionen kunde gifva anledning till missförstånd, då deri icke tillräckligt klart uttrycktes hvad som var meningen, eller att det icke vore nog med att innehafva nyttjanderätten, utan man skulle äfven vara i besittning och utöfva denna rätt för att delgifningsskyldigheten för inmutaren skulle inträda. Nu antog utskottets majoritet, att det lämpligaste sättet att förtydliga detta vore att begagna samma uttryck, som i 10 kap. byggningsbalken användes för att just beteckna samma sak eller att tillägga orden "och bruka". Reservanten anser deremot, att ett förtydligande kunde ske på det af komiterade för utarbetande af förslag till lagbestämmelser i ämnet förordade sättet. Hvilketdera sättet som begagnas, leder det enligt min tanke till målet, men då utskottets pluralitet ansett det vara lämpligt att begagna samma uttryckssätt, som förekommer i lagen, får jag yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Unger: För min del tror jag icke, att man i det praktiska

lifvet kan komma till det mål, som Kongl. Maj:t och lagutskottet afsett med det stadgande, som förekommer i § 13. Det säges visserligen: "den, som nyttjanderätten innehar och brukar". Och derigenom anser man alla svårigheter för inmutaren att få veta, hvilka som äro nyttjanderättsinnehafvare, vara undanröjda. Men det är icke så, att det alltid framträder i det yttre, hvem som brukar och innehar jord. Tänka vi oss t. ex. en grufva, som ligger i en skogsmark eller en beteshage, så framgår icke i det yttre, hvem som brukar och innehar beteshagen. Möter man kreaturen i en sådan beteshage, så kan man möjligen, om man känner igen dem, sluta till hvem som har nyttjanderätten till hagen, men i de flesta fall blir det nog svårt för inmutaren att, om nu föreslagna stadganden varda lag, derom skaffa sig kännedom. Jag tror därför, att reservantens förslag är synnerligen lämpligt, om man vill förekomma sådana upprörande rättsfall som de domare, hvilka sysselsätta sig med dessa frågor, fått upplefva.

Jag har sjelf för några år sedan handlagt mål, der inmutaren skaffat sig gravationsbevis och sökt på allt möjligt sätt få reda på, hvem som innehade nyttjanderätten. Han fick icke reda derpå. Han började försöksarbetet, men blef stämd och det företeddes ett kontrakt, som visade, att eu landbonde hade nyttjanderätt till beteshagen der grufvan var belägen. Detta kunde han icke göra sig underrättad om. Vid häradsrätten ogillades käromålet, emedan det icke hade funnits någon chance för honom att få veta det. Hofrätten dömde honom inmutningsrätten förlustig, hvilken han således förlorade, därför att han icke kunnat få reda på nyttjanderättsinnehafvaren. Det var dock fråga om en grufva, som nu anses värd betydliga summor.

Då det förefinnes sådana rättsfall, och det finnes nog andra domare, hvilka tjenstgjort i bergslag, som kunna framhålla, att sådana flere gånger förekommit, synes det mig vara skäl att införa en sådan bestämmelse, som reservanten föreslagit, att inmutaren ej har skyldighet delgifva mutsedeln med annan innehafvare än den, som har *intecknad* eller af jordegaren hos inmutaren *skriftligen anmald* nyttjanderätt. Härigenom kommer inmutaren i skydd af lag. Har han löst gravationsbevis och det icke står deri om nyttjanderätten och om han icke får uppgift derom af jordegaren, kan han vara trygg, att han icke, på detta orättfärdiga sätt, som hittills ofta händt, förlorar sin inmutningsrätt.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Lundeberg: Äfven jag skall, för min del, be att få yrka bifall till reservantens förslag. Utöfver de skäl, som redan förut derför äro anförda, ber jag få nämna, att det äfven kan komma att möta rent praktiska svårigheter att tillämpa denna paragraf sådan den i förslaget är affattad. I en stor del bruksdistrikt är nemligen en hel del byar medgifven betesrätt på de gamla rekognitionsskogarne. Detta är väl också en nyttjanderätt. Men för inmutaren att kunna delgifva alla dessa, att han tänker börja arbetet, det förmenar jag vara praktiskt omöjligt. Det har förut i dag hänvisats till hvad jernkontoret yttrat i förevarande fråga. Naturligtvis får man tillmäta dess uttalande

*Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.*
(Forts.)

Lagförslag om
ändringar af
vissa §§ i
grufvestadgan.
(Forts.)

och omdöme i dylika frågor, en ganska stor vikt, och specielt hvad denna punkt beträffar har jernkontoret affattat sitt förslag och sin tillstyrkan i fullkomlig öfverensstämmelse med det förslag, som framlagts af reservanten. Man har sålunda äfven dervidlag ett godt ryggstöd för den åsigt, som jag här sökt göra gällande, och som jag för min del tror vara den rätta.

Herr Rudebeck: Jag beder att få instämma med de föregående talare, hvilka framhållit och betonat de risker och svårigheter, som uppstå genom ett stadgande sådant som det utskottet föreslagit. Det kan då i många fall blifva rent af omöjligt för en inmutare att få reda på de nyttjanderättsinnehafvare som finnas och han derigenom komma att lida risker af stor betydelse. Det synes mig, att man icke kan stå till svars för att sätta inmutaren i sådana trångmål som dem, hvori han genom den af utskottet föreslagna lydelse åt paragrafen skulle komma. Det sätt, hvarpå reservanterna affattat detta stadgande, borttager deremot dessa svårigheter och derigenom blir, enligt min tanke, bestämmelsen så fullständig och klar, att då mot densamma icke är något att erinra. Genom gravationsbevis kan inmutaren då vinna kännedom om de nyttjanderätter, som äro intecknade, och genom skriftlig uppgift af jordegaren får han kunskap om öfriga befintliga nyttjanderättsinnehafvare. Det förekommer ofta att nyttjanderätter finnas som icke äro intecknade, och då kan inmutaren icke få vetskap om dem på annat sätt än genom att fråga sig för hos jordegaren. Men om jordegaren icke enligt lag är pliktig att lemna sådana uppgifter, kommer det att inträffa, icke en utan flere gånger, att sådana uppgifter uteblifva och inmutaren förblifver, oaktadt sina bemödanden, fortfarande i fullkomlig okunnighet om dessa nyttjanderättsinnehafvare. Att deremot, såsom reservanterna föreslagit, det skall åligga jordegaren som en pligt att lemna skriftlig anmälan om nyttjanderätten, synes mig vara ett billigt och rättvist anspråk och inmutaren bör hafva rätt att fordra, att jordegaren på så sätt förekommer de svårigheter, som eljest i anmärkta hänseendet kunna drabba inmutaren utan möjlighet för honom att därför trygga sig.

Jag instämmer i yrkandet om bifall till reservanternas förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande paragrafyrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Lundström*, att paragrafen skulle godkännas med den förändrade lydelse, som föreslagits i den af honom vid utlåtandet afgifna reservation.

Härefter gjordes propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till herr *Lundströms* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Öfriga paragrafer, öfvergångsstadgandet samt rubriken och ingressen.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af lagförslaget.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 på aftonen.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets nedannämnda, den 5 och 6 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 8, angående skyldighet för embets- och tjenstemän att i vissa fall anlita riksbanken m. m., och

n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte af landtränteriernas indragning,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 5 och 6 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 11 angående herr Treffenbergs motion, n:o 26, om revision af skogslagstiftningen m. m.

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.*

Herr Treffenberg: Jag skall börja med att vördsamt anhålla om kammarens tålmod derför, att jag nu kommer att upptaga kammarens tid längre än vanligt. Det förklaras och, som jag hoppas, skall finnas i viss mån ursäktadt af denna frågas stora vikt och betydelse. Den behöver en allsidig belysning, och det har, såsom herrarne veta, på senare tider många skilda meningar rörande skogsfrågans rätta lösning gjort sig gällande. Dertill kommer, att det hvilar, jag ville nästan säga, ett egyptiskt mörker eller lindrigast sagdt, en bæotisk dimma öfver en stor del af allmänheten, i fråga om uppfattningen af våra skogsförhållanden, särskildt i det öfre Norrland, och detta mörker har icke skingrats fast hellre ökats genom de bidrag till frågans belysning, som, tid efter annan, lemnats af dessa flygande korrespondenter, som skickats ut från våra tidningskontor och sällan kommit tillbaka med något oliveblad, utan snarare med mycket bittra frukter. Det är också alldeles gifvet, att dessa herrar, som för detta ändamål användas, och med en okunnighet, framfusighet och käckhet utan like, afgöra frågor, för hvilkas bedömande dock fordras både vetenskapliga studier och dertill årslånga iakttagelser, icke gerna kunna åstadkomma produkter, till hvilka man kan sätta någon synnerlig lit. Skogsfrågan är af så både omfattande och invecklad beskaffenhet att, för utredning af densamma, ovilkorligen, enligt min tanke, erfordras tillsättandet af en komité, sammansatt icke på måfå, utan af verkligt sakkunniga per-

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts)

soner, ty derpå beror helt och hållet om denna komité skall komma att medföra något gagn.

Jag skall nu, innan jag öfvergår till granskning af utskottets utlåtande, anhålla, att få med några ord antyda anledningen dertill, att denna motion framkommit, och vidare, att den framkommit så sent under riksdagen.

Det är troligen för de fleste af kammarens ledamöter känt, att jag haft min embetsverksamhet i nästan 20 år fästad vid tvenne län, der skogshandtering varit hufvudnäringen. Detta är utom all fråga förhållandet i Vesternorrlands län och om också skogshandteringen icke öfverallt i Dalarne är hufvudnäring, så har denna handtering der åtminstone intagit en jemlik ställning med jordbruksnäringen. Detta förhållande förklarar redan hvarför jag måste med särskildt intresse fästa mig vid alla sådana frågor, som sammanhånga med skogshandteringen. En ytterligare anledning dertill har varit den, att jag, till följd af familjeförhållanden, ofta varit i tillfälle att vistas i kretsar, der dessa frågor ständigt varit föremål för samtal och öfverläggning. Närmast stadgades dock mitt beslut, att framlägga en motion i detta ämne, redan under urtima riksdagen 1892, då jag försporde att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet spekulerade på att bland annat genom anlåtande af statsskogarnes afkastning anskaffa de ökade inkomster för statsverket, som blefve nödvändiga för lösande af de så kallade "stora frågorna", som då behandlades; och som jag redan då hade grundad anledning antaga, att vi icke toge ut af våra kronoskogar hvad dessa skogar, med uthållighet, kunna lemna, så stadgades, som sagdt, mitt beslut att väcka denna motion och för sådant ändamål sökte jag skaffa mig alla nödiga materialier. Så lånade jag under förra sommaren, jag tror väl nära nog hälften af all den skogslitteratur, som är förvarad i Riksdagens bibliotek, och studerade denna, men fann dock snart, att frågan var af en så omfattande beskaffenhet och fordrade så lång tid att komma till rätta med, att jag icke skulle hafva vågat att redan nu, vid denna riksdag, framlägga motion i ämnet, derest icke herr *Vahlin* i Andra Kammaren framkommit med *sin* motion. Jag bekänner sålunda öppet, att jag i närvarande stund icke anser mig hafva inne den s. k. "mogenhetsdimensionen". Jag tror likväl, att jag kommit så långt in i denna fråga, att jag må kunna påräkna ursäkt för att jag redan nu beredt herrarne tillfälle till att taga saken i öfvervägande, allra helst som stora och viktiga intressen äro förenade med densamma. Det gäller nemligen här att befordra både ett af devigtigaste nationalekonomiska intressen och ett lika viktigt fiskaliskt intresse.

Jag nämnde nyss, att det var, bland annat, särskilda familjeförhållanden, som gjorde, att jag kommit att sysselsätta mig mycket med denna fråga. Såsom de af kammarens ledamöter, som voro med vid 1892 års riksdag, möjligen torde erinra sig, inledde jag, då herr *Vahlin*s motion var föremål för kammarens öfverläggning, mitt anförande i ämnet med den skämtsamma varningen, att man icke skulle fästa för stort förtroende till hvad jag då skulle komma att säga, emedan jag var närskyld till en familj, som dref en omfattande sågverksrörelse

i de tre nordliga länen, och det gör den ännu. Jag vill nu tillägga, att jag icke tror så illa om någon enda af denna kammars ledamöter, att någon tror *mig* så illa, att jag skulle stå här och tala emot bättre vetande. Deremot fruktar jag, att det finnes många, som anse mig vara grundligt lurad och behörigen inpuddrad af dessa sågverksegare så, att jag icke af dem fått rigtiga sakuppgifter, eller, om jag fått sådana, man dock inverkat på mig, för att deraf draga origtiga konklusioner. I sådant fall, mine herrar, och då man härmed ju icke angriper min karakter, utan endast misstänker att jag icke har tillräcklig sakkännedom och nödigt skarpsinne för att bedöma dessa frågor, får jag böja mig därför; och må då de data och fakta, jag framlägger, och de konklusioner, jag drager, om de äro origtiga och haltande, vika för säkrare sakuppgifter och rigtigare konklusioner.

Det har icke varit utan ett särskildt skäl, som jag här tagit mig friheten att något uppehålla mig vid detta förhållande, ty senast i förgår förekommo i en tidning, som tyvärr har stor spridning, några älskvärda antydningar derom, att alla mina i motionen framställda förslag, hvilka lyckligtvis blifvit af utskottet afstyrkta, framkommit i den genomskinliga afsigten att befordra sågverksegarnes intressen. Ja, mine herrar, det är verkligen förhållandet, *nota bene*, om med sågverksegarnes intressen indentifieras *sågverksindustriens* intressen och såvidt med sågverksindustriens intressen indentifieras hela *landets*, då är det mycket riktigt hvad denna tidning sagt.

Innan jag fortsätter vidare, är jag skyldig att, om jag sjelf vill påräkna ett rättvist bedömande, äfven göra rättvisa åt andra och i främsta rummet åt domänstyrelsen. Jag bör nemligen lemna det erkännandet åt domänstyrelsen, att jag efter granskning af de af styrelsen företedda kartor, som utvisa de nybildade kronoparkernas *lägen*, kommit till den åsigten, att i allmänhet man vid inköp och bildandet af desamma förfarit med omtänksamhet. Jag säger i *allmänhet*, så att i det fallet icke någon förebräelse bör kunna skäligen riktas mot domänstyrelsen. Och då vidare jag hört en och annan tycka, att min motion varit väl aggressiv och skulle innefatta antydningar derom, att man icke arbetade tillräckligt inom domänstyrelsen, så måste jag helt och hållet fritaga mig för en sådan förebräelse. Det är fast hellre förhållandet — och det kan hvar och en konstatera, som *läst* min motion — att jag framhållit att denna styrelse snarare kan sägas drunkna i ett öfvermått af arbete; och jag kan nu tillägga, att sedan jag väckte min motion, jag fått läsa ett af domänstyrelsen till Kongl. Maj:t afgifvet högst intressant utlåtande rörande den enskilda skogsvården, innehållande så många efter mitt förmenande sunda och rigtiga åsikter och så vidgade vyer, att det verkligen förvånar mig, att icke något samförstånd mellan mig och domänstyrelsen kunnat ega rum beträffande den norrländska skogsfrågans ordnande, — hvilket ju utgör hufvudivergenssen oss emellan.

Efter dessa inledande anmärkningar skall jag bedja att få öfvergå till en granskning af utskottets utlåtande.

Jag vill då först nämna, att jag haft mycket kort tid på mig att genomgå utskottets betänkande, då jag icke förr än i fredags

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

förmiddag genom ett korrekturafdrag af betänkandet erhöll kännedom om detsamma. Jag var nemligen icke närvarande, då betänkandet justerades, och detta på goda skäl, ty jag ansåg naturligtvis min närvaro alldeles ändamålslös och har, såsom herrarne se i min reservation, icke polemiserat det ringaste mot utskottet utan inskränkt mig till att i min reservation framställa ett positivt förslag. Den korta tid, som jag sålunda disponerat för att taga kännedom om betänkandet, förklarar, hvarför jag icke heller nu kan gå igenom betänkandet sida för sida och särskildt den del af detsamma, som afser ordnande af skogsvården, både den offentliga och den enskilda uti landet söder om Dalarne, och jag kommer således i afseende å denna del att endast framställa några få anmärkningar, men vill på samma gång uttryckligen anhålla, att herrarne icke må anse eller uppfatta denna underlåtenhet från min sida såsom ett godkännande af allt hvad här förekommer, utan förbehåller jag mig rätt att vid ett annat tillfälle, i händelse jag dertill skulle finna anledning, få anställa den kritik, som utskottets betänkande äfven i denna del möjligen påfordrar. Det kan kanske icke ske förrän under nästa riksdag eller under tiden möjligen i en broschyr eller i någon tidning. Dock är det, såsom jag nämnde, för mig angeläget att redan nu framställa några anmärkningar äfven mot den del af betänkandet, som nu är i fråga.

På sid. 30 i betänkandet säges: "med hänsyn åter till de *nybildade* större kronoparkerna, omfatta ej mindre än 11 en areal, vexlande mellan 2,000 och 6,400 hektar, eller nog stor för att utskottet eger anledning förklara, att hänsyn tagits till behovet af kronoparkernas konsolidering." Jag vill här endast göra en erinring, att 39 stycken af de nybildade kronoparkerna hålla icke 2,000 har och deraf 24 stycken under 1,000 har; endast 2 hålla 6,000 har och äro sålunda tillräckliga att bilda ett eget revir.

Vidare säger utskottet på följande sida: "såväl detta förhållande" (att, såsom utskottet erkänner, åtskilliga mindre kronoparker äro utan betydelse för skogstillgången i orten) "som ock den omständigheten, att vid inköp af skogsmark större eller mindre arealer inegojord kommit i kronans ego, utan att dessa kunnat med direkt fördel för skogsväsendets räkning användas, anser utskottet böra föranleda domänstyselsen att framdeles hemställa om afyttring af för skogsväsendet olämpliga dylika jordbruksfastigheter."

Jag kan icke finna annat, än att det vore riktigt, att så skedde *genast*, och att Riksdagen äfven af detta skäl beslöte att uttala sig för tillsättande af en komité.

Sedan kommer längre ned på samma sida den öfverraskande upptäckten, att tillsynen öfver vissa delar af kronoparkerna varit öfverlemnad åt *torpare*. Dessa kunna svårligen, synes det mig, känna och hafva något tjenstemannansvar, och de förefalla mig följaktligen icke heller vara lämpliga såsom tillsyningsmän.

Vidare och såsom ett skäl hvarför utskottet afstyrkt Riksdagen att ingå till Kongl. Maj:t med framställning om tillsättande af en komité förekommer äfven på sid. 32 följande: "Frågan om skogs-

statens nuvarande organisation har så nyligen varit föremål för Riksdagens pröfning, att, då motionären ej framhållit någon derefter tillkommen omständighet, som synes kunna föranleda till ändring af samma organisation, utskottet anser motionen äfven i denna del ej förtjent af afseende och att, helst som kronojägarne redan ega i viss grad den befogenhet, som motionären möjligen afsett, ej heller denna hans hemställan bör föranleda till någon Riksdagens framställning. "Jag må säga, att om det nu verkligen är så — och utskottet erkänner det ju sjelft — att partiell försäljning af kronoparkerna bör ske, så kan skogstjenstemannapersonalen antagligen reduceras och en omorganisation af samma personal blifva behöflig, hvadan jag, för min del, tycker att äfven detta vore ett skäl för Riksdagen att önska en utredning.

Slutligen förekommer på sid. 33 ett omnämnande att "delegare i häradsallmänning ega att på vissa vilkor sjelfve handafva värden och förvaltningen af denna, och, ehuru åtskilliga häradsboar häraf begagnat sig, är dock största antalet af häradsallmänningar stäldt under skogsstatens vård och förvaltning." Jag kan icke finna något förnuftigt skäl, hvarför icke samma förmån skulle kunna utsträckas till *alla* häradsallmänningar och dessa sålunda få en sjelfständig förvaltning.

Innan jag går vidare, skall jag bedja att få berigtiga två faktiska misstag af väsentlig betydelse, hvilka utskottet naturligtvis gjort oafsigtigt. Utskottet dementerar nemligen på sid. 38 en uppgift, som jag förmenas hafva lemnat i motionen, och säger: "att hvar och en af de afönade 36 skogstjenstemännen har att förvalta endast 45,000 har i stället för af motionären uppgifna 76,000 har." Om herrarne äro så goda och gå litet tillbaka i betänkandet och uppsöka sid. 5, skola herrarne der finna, att jag ingalunda sagt hvad utskottet här påbördat mig. Jag har sagt, såsom der synes, att *distrikten i Norr- och Vesterbottens län* — och detta är något annat än hela Norrland — innefatta i medeltal 76,000 har statsskogar. Detta är hvad jag sagt, och, som herrarne se, är det en betydlig skilnad mellan 76,000 har, som jag verkligen sagt, och 45,000 har, som utskottet påstår, att jag *skulle* hafva sagt. Jag ber ock att i sammanhang dermed få tillägga, att det verkliga antalet jägmästare i de norrländska länen icke är, såsom dock utskottet lemnat oanmärkt, 36 utan 37. Om jag nu dividerar summan har för Norr- och Vesterbottens läns statsskogar, som utgör 1,591,931 har, med antalet jägmästare i nämnda län eller 22 — deraf 13 äro anställda i Norrbottens län och 9 för närvarande finnas i Vesterbottens län, beroende på att ett af distrikten, jag tror det är Lycksele, nyss blifvit deladt — så uppstår en qvot af 72,400 har, hvilket är betydligt mer än af utskottet uppgifna 45,000 har. Men dertill kommer, att utom dessa 72,400 har statsskogar eller kronoparker, hafva jägmästare att förvalta öfverlappsmarker till en utsträckning af omkring 1 million har. Dessa skola de äfven sköta, och dertill komma de enskilda skogarne, så länge dessa ännu stå under lappmarkslagens tvång. Detta gör, att dessa distrikt hafva en omfattning, som är rent af hisnande. *Pajala* distrikt om-

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Om revision
af skogs-
lagsstiftningen.
(Forts.)

fattar nemligen 353,757, *Gellivara* 364,515, *Jockmocks* 288,872, *Norra Lycksele* 314,084, *Södra Lycksele* 334,094 och *Asele* 591,003 har. Den jägmästare, som kan sköta detta på ett tillfredsställande sätt, den vill jag se, det gör ingen öfverjägmästare och ingen domänstyrelse heller. Men utom detta allt, finnes det kronomarker till betydlig utsträckning, som ligga vid sjelfva skogsgränsen och fordra följaktligen bättre vård, än de andra skogarne.

Ett andra faktiskt misstag, ber jag äfven få anmärka i det att utskottet på sid. 43 föreställer sig, att jag "ifrågasatt behof af en särskild skogslagstiftning för Vesternorrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Kopparbergs län". Detta är för mig en fullkomlig nyhet. Ett sådant behof har jag icke talat om; men hvad jag uttalat mig för är en *gemensam skogslagstiftning för öfre Norrland*, d. v. s. omfattande hela Norr- och Vesterbottens län jemte Vesternorrlands och Jemtlands län. Der har jag ansett, att det vore lämpligt att införa en gemensam skogslagstiftning, hvilket skulle ske i och med detsamma som lappmarkslagen upphäfdes och dimensionslagen utsträcktes till lappmarken jemte Vesternorrlands och Jemtlands län. Men jag kommer till detta sedan.

På sid. 37 har jag en visserligen liten anmärkning att göra, men det kan icke skada, att den framställes. Der uppgifves nemligen, att i Norrbottens län under 1892 sålts 982,927 träd om 596,873 kubikmeter. Detta är nog sant, men endast på det vilkor, att man deri inberäknar icke mindre än 241,863 träd bestående af torrskog, vindfällen och skadad skog. Anmärkningen är som sagdt obetydlig, men visar åtminstone att jag sökt granska siffrorna i utlåtandet.

Vida värre är det — och detta är en bland de allra viktigaste anmärkningspunkterna — när på samma sida säges: "Med hänsyn till *skogarnes produktionsförmåga inom de norrländska länen* har utskottet, efter i domänstyrelsen vunna upplysningar, funnit, att denna kan beräknas till 0,5 träd på hvarje har produktiv skogsmark i hela Norrbottens län samt i Vesterbottens läns öfre lappmarker; till 0,66 träd per har i den öfriga delen af Vesterbottens län, till 0,8 träd per har för Jemtlands och Vesternorrlands län samt till 1 träd per har inom Gefleborgs län, allt i stort medeltal räknadt."

Nu, mine herrar, är förhållandet detta, att dessa beräkningar från domänstyrelsens sida grunda sig på de s. k. "skogstaxeringarne", hvilkas ofullständighet jag inom kort skall visa. Men lägger man till grund för beräkningarne om produktiviteten icke dessa taxeringar utan verklig skogsräkning, så kommer resultatet att ställa sig på annat sätt, såsom jag nu är i tillfälle att styrka med åtskilliga handlingar, som här ligga bakom mig och äro tillgängliga för hvar och en, som vill kontrollera riktigheten af mina uppgifter. Så t. ex. finnes det ett område, omfattande byarne Holmträsk, Öfver-Risjö, Långvattnet, Lomfors och Björksele med en areal af omkring 20,000 har, och som skulle innehålla tillhopa 400,489 träd enligt af jägmästarne verkställda taxeringar, men sedan träden derefter räknats å samma skogar, så har det befunnits, att området innehåller icke mindre än 1,267,352 träd och således mer än tre gånger så mycket, som taxeringarne utvisa.

Å ett annat område, eller en skogstrakt liggande i norra Ångermanland och Vesterbotten, och omfattande 120,525 har, hafva träden blifvit räknade, dervid det visat sig, att detta område lemnat $1\frac{1}{2}$ träd per har, — ett resultat, som fullkomligt stämmer med det resultat, som framgick af skogsräkningen på det förstnämnda byområdet, ty äfven det lemnade $1\frac{1}{2}$ träd per har. Nu är härvid tillika att märka, mine herrar, att man häruti icke inberäknat, såsom utskottet och domänstyrelsen gjort, endast *produktiv* mark, utan äfven *improduktiv* mark, och det har ändå uppkommit ett så lyckligt resultat. Redan hvad jag nu anfört i fråga om skogstaxering och trädräkning visar, huru ofullständiga beräkningarne blifva, som grunda sig på taxeringar, men om man vill beräkna skogens produktionsförmåga, har man icke att hålla sig endast till hvad den innehåller i *trädantal*, utan äfven till andra faktorer, hvaribland förnämligast *växtligheten*, och i detta afseende kan jag upplysa derom, att då den frågan afhandlades inom utskottet, så förklarades det mycket kategoriskt af vederbörande byråchef i domänstyrelsen, att uppe i dessa trakter fordrades en tidrymd af icke mindre än 24 år för tillväxt af en engelsk tum. Nå, det är icke godt att bemöta sådant, då man icke själf är forstman, men jag vill dock meddela, att personer, till hvilka jag har minst lika mycket förtroende, som till gamla sientriannässiga beräkningar, nemligen docenterna *Bowallius* och *Lundström*, hafva kommit till det samstämmande resultat, att i Norrbotten erfordras blott 15 år och i Vesterbotten blott 12 år för tillväxten af en engelsk tum. Herrarne förstå, att det är ingen småsak det gäller! Ty det gäller i sjelfva verket den frågan, huruvida den af domänstyrelsen beräknade årliga skogsfångsten på kronoparkerna kan fördubblas. Och jag frågar: är icke behöfvat af en vetenskaplig utredning af detta förhållande tillräckligt skäl för Riksdagen att begära tillsättandet af en komité, så att de nya vetenskapliga upptäckterna på detta område komma att till den kraft och verkan det hafva kan göra sig gällande! Jag föreställer mig detta, ty kan det visas, att det trädantal, som domänstyrelsen beräknat kronoparkerna årligen lemna, kan med skogens bestånd fördubblas — och detta skulle blifva händelsen, om tillväxttiden för en tum beräknas till blott 12 à 15 år i stället för 24 år — då följer deraf, att den inkomst, kronan nu har af sina skogar, måhända kan 3- à 4-dubblas.

För öfrigt och i sammanhang härmed skall jag be att få lemna en ytterligare upplysning, som är ganska betecknande för otillförlitligheten af statens skogsuppskattningar. Herrarne veta, att år 1870 tillsattes en skogskomité, bestående naturligtvis af mycket sakkunniga och i öfrigt lämpliga personer, men de kolossala misstag, till hvilka icke förty denna komité gjort sig skyldig i sina beräkningar, kan man knappt föreställa sig. På den tiden var det ej några s. k. taxeringar, utan endast s. k. okulära besigtningar, som lades till grund för komiténs beräkningar. För att visa orimligheten af dessa beräkningar vill jag här anföra ett exempel. Sälunda uppgifver komitén, att de privilegierade stockfångstskogarne i Vesternorrlands län innefatta en areal af 98,904 tunnland *skogbärande* mark, hvilken, enligt komiterades uppfattning, skulle kunna lemna 11,634 fullmogna träd årligen. Från

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Om revision
af skogs-
lugstiftningen.
(Forts.)

en del af dessa stockfångstskogar eger jag autentiska uppgifter, nemligen från ett område af 42,452,8 tunnland, hvilka således enligt komiterade skulle gifva omkring 5,000 träd (af 8,3 decimaltums diameter 16 fot från roten); från dessa 42,452,8 tunnland har emellertid *utstämplats* och afverkats sedan år 1871 ej mindre än 1,017,049 träd af minst 11 decimaltums diameter fem fot från roten, således $1\frac{1}{2}$ à 2 tums gröfre diameter än den dimension komiterade antagit, och ändock återstå på en orörd del af området för närvarande 30,000 träd oafverkade af samma groflek. Detta gör i medeltal för de 22 åren 47,593 träd per år. Då dessutom träden med en diameter vid brösthöjd af 26—33 centimeter på samma område uppgå till dubbla antalet af de afverkade eller mer än två millioner, skall området lemna, om vi antaga en afverkningstid af 30 år, hvilket är mer än nog, och afdraga en fjerdedel eller 500,000 träd för sådana, som kunna taga skada, en årlig afkastning af åtminstone 50,000 fullmogna träd i stället för de 5,000 komiterade beräknade. Så står det till med den saken!

Jag sade, att vid den tiden hade man endast *okulära besigtningar*, men nu skola herrarne få höra på lustiga saker, då jag skall redogöra för de *taxeringar*, på hvilka afverkningsplanerna både för kronoskogar och för lappmarksskogar grunda sig. Detta har ett särskildt praktiskt intresse äfven därför, att, såsom jag hoppas, en hvar skall öfvertygas derom, att, äfven om vi få en förändring i jordafsöndringslagen, som underlättar möjligheten att skilja skogsbruket från jordbruket i dessa trakter, det icke är nog med detta, utan skogshemmanen skola utan tvifvel fortsätta att öfvergå till sågverksbolagen, såvida man ej råder bot därför genom att upphäfva lappmarkslagen och ersätta densamma med en dimensionslag, ty utan *detta* uttryckliga vilkor vill jag ej vara med om att frigifva afverkningen af lappmarksskogarne.

Här var för en tid sedan ett möte i landtbruksakademien, der man gjorde skogsfrågan till föremål för diskussion. Jag var äfven närvarande, och de bland herrarne, som äfvenledes bevistade samma möte, få ursäktas, att jag här nödgas delvis upprepa, hvad jag då omnämnde. År 1890 utfärdade nemligen domänstyrelsen för jägmästarna i öfre Norrland en instruktion, innefattande föreskrifter rörande det sätt, hvarpå dessa skogstaxeringar, på hvilka afverkningsplanerna grunda sig, borde verkställas. Orsaken, hvarför föreskrifter i sådant syfte ej kunnat meddelas förut var beroende af afvittringsverkets fortskridande i dessa bygder. Domänstyrelsen beräknade nu, att dessa taxeringar skulle hinna verkställas på *tre* år. Redan detta bör vara tillräckligt för att kunna bedöma det sätt, hvarpå taxeringarne *måste* verkställas, om herrarne erinra sig de stora arealer, jag talat om, och de fåtaliga tjänstemännen. Och detta upphjelpes icke — ehuru utskottet vill göra det troligt — dermed, att man sedermera fått några assistenter att biträda vid taxeringarne. Och det hjälptes icke heller — det kan jag nämna i förskott — genom den nya skogsordningen, till hvilken jag senare återkommer. Förhållandet med taxeringarne är nemligen att när jägmästaren kommer till en skiftad by och der kanske får 40—50 särskilda skogsskiften att taxera, så har han att för hvarje skifte "räkna timmerträden i bälten eller s. k. taxeringslinier, hvilka uppgås

efter kompass och skola motsvara omkring fyra procent af arealen“. Blott den omständigheten, att det härvid ej toges hänsyn till mötande impediment till myrar, bergsknallar och dylikt och ej heller till de mångskiftande, yngre eller äldre skogsbestånden utom taxeringsbältet, gör, att resultatet måste bli orimligt galet; och det blir det också i de flesta fall. Det är ju nemligen klart, att det är en ren tillfällighet, om just den lilla del af skogsskiftets hela område, som genomgås vid taxeringen, representerar eller liknar markens och skogens beskaffenhet på skogsskiftets öfriga delar. Och därför visar det sig också, att det är aldeles häpnadsväckande felaktiga resultat, till hvilka man vid taxeringarne kommit. Jag skall nu till bevis härför redogöra för innehållet af några utaf dessa taxeringsinstrument, som jag har här; men många, många dylika kunna anskaffas. Det är blott från ett par bolag, som jag fått dessa instrument, hvilka gifva vid handen följande: *Hornmyrs byaskog* i Lycksele, omfattande en areal af circa 9,500 har, uppskattades år 1886 af jägmästaren Halldin, och ansåg han då, att å skogen funnos 69,534 mogna träd utan afsevärd skada samt 37,004 skadade träd. År 1892 skedde ny uppskattning af jägmästaren Berzelius, hvarvid han af förra slaget fann 179,825, af det senare endast 16,200. *Flakaträskes byaskog* i Lycksele om circa 6,000 har uppskattades 1885 af jägmästaren Halldin och ansågs af denne innehålla 38,116 mogna träd, utan afsevärd skada, 61,380 skadade, men af Berzelius år 1892 104,325 mogna och endast 32,875 skadade. Jägmästaren Gram verkställde 1891 en dylik 4 procent *taxering* å Lomfors skog i Lycksele och fann dervid timmerämnens antal vara 20,575, den mogna skogen 23,425 samt den skadade 1,450. Jägmästaren Tilly *räknade* samma skog 1892 och fann dervid timmerämnena utgöra 80,975, de mogna träden 28,122, de skadade 8,889 — alltså ett 4 å 5 gånger högre resultat för den skadade skogen och för timmerämnena, då skogen *räknades*. Och det, mine herrar, är ej af obetydlig vikt detta, då man af utskottets betänkande finner, att på detta otillfredsställande sätt äro taxerade ej mindre än 789,191 har af de enskilda lappmarksskogarne.

Jag skall nu be att för herrarne få yppa interiörerna af den praxis, som af sågverksegarne med fördel användes för att få dessa skogshemman i sina händer. Sedan nemligen eu skogtaxering af nyssnämnda ofullständiga beskaffenhet blifvit verkställd af jägmästaren, är det gifvet, att sågverksegaren sätter i rörelse hela sin tjenstepersonal — och den är ej liten; det är skogsinspektörer, faktorer, förmän m. fl. — för att få reda på skogens *verkliga* innehåll. Sedan detta har skett — dervid undersökningen icke inskränkt sig till endast fyra procent, utan omfattat 30, 40 å 50 procent af arealen — och till sågverkskontoret såmedelst inlupit pålitliga uppgifter derom, att här är “etwas zu verdienen“, så inställer sig sågverksegaren hos bonden och frågar: “huru stor utsyning har du?“ — “Jo, så och så mycket“, svarar bonden. — “Hur mycket brukar du få betaldt per träd?“ — “Ja, det är olika pris, 1 krona 50 öre eller högst 2 kronor.“ — “Nå, hvad säger du, om jag skulle bjuda dig för ditt hemman så och så mycket? Du kan snart räkna ut, att du då gör en stor vinst på att

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

taga mot en sådan köpesumma, ty räntan derpå öfverstiger ju mycket den betalning du får för årsutsyningen.“ Bonden är tveksam om han skall lemna sitt gamla hemman, men för att underlätta saken säger sågverksegaren: “jorden får du behålla, den har icke något värde för mig. Du skall få bruka den såsom landbonde, om du blott reder ut utskyllderna.“ Och denna inegojord är i allmänhet ej så stor på ett lappmarkshemman, ofta endast 15—20 tunuland. Affären är snart uppgjord, och sedan detta skett, låter sågverksegaren genom en extra jägmästare *räkna* skogen, går in till domänstyrelsen och begär fastställelse å den på den nya räkningen grundade hushållningsplanen; och sålunda händer det, att sågverksegaren får flerdubbelt större årsutsyning än den bonden hade. Men, frågar man, hvarför kan ej bonden anställa en sådan operation sjelf? Det kommer sig deraf, att det kostar penningar att bekosta skogräkning af en jägmästare, och det har sågverksegaren råd till, men icke bonden. Dertför och om än den föreslagna nya jordafsöndringslagen går igenom — och jag gillar den sjelf och anser, att stora fördelar deraf skola uppstå —, så påstår jag dock, att det ej är nog att förekomma skogshemmanens öfvergång till sågverksegarne, så länge som dessa taxeringar verkställas på ett så oeffterrättligt sätt. Bonden vet ej, hvad han eger i skog, men sågverksegaren kan lätt få veta det, och han har penningens magt att locka hemmanet öfver i sina händer. Hela saken skulle hjälpas genom lappmarkslagens upphäfvande och ersättande med en dimensionslag. Hvilken tro herrarne anledningen vara till det allmänt kända förhållandet, att uppe i Norrland andra hemman i trakter, angränsande till dessa lappmarker, betalas 4—5 gånger högre än lappmarkshemmanen? Och hvilken är anledningen till samma förhållande i Särna socken, hvarest äfven kommer att tillämpas lappmarkslagens bestämmelser, ehuru under ett annat namn? Såsom herrarne kanske erinra sig, begärde Särnaborna för några år sedan hos Kongl. Majt att få bli qvitt denna lag, ty äfven der är förhållandet, att i alla angränsande socknar, Elfdalen, Orsa, Lima, Transtrand, betalas jorden per grad i allmänhet dubbelt mot i Särna. Der liksom i lappmarkerna är det ej värdt för bonden att bjuda sågverksegaren arrendera skogen; ty denne vill icke veta af något arrende, utan endast *köpa* sjelfva hemmanet, men utstämplingstvånget trycker ned priset. Om lappmarkslagen deremot upphäfdes, så att den mogna, öfvermogna och skadade skogen frigäfves till afverkning, skulle närmaste följden bli den, att, likasom nu hemmanen i andra delar af Norrland, t. ex. i Vesternorrlands län, betalas 4—5 gånger högre än lappmarkshemmanen, skulle samma pris erhållas i lappmarken. Det fins icke något förnuftigt skäl att antaga motsatsen.

Här nämnes vidare på sid. 38 i betänkandet, att inkomsterna af våra statsskogar i de norra länen betydligt ökats, så att desamma på 20 år nära femdubblats och 1892 utgjorde 2,586,904 kronor 81 öre. Det är nog sant, men jag förmodar dock, att härmed menas brutto, ty jag kan ej minnas annat än, att den egentliga nettoinkomsten ej gick upp till fullt 2 millioner. Det är dock möjligt, att jag miss-tager mig, och detta är då äfven af underordnad betydelse, men en hvar af herrarne, som behagat följa med hvad jag förut yttrat, finner

lätt, att det är all sannolikhet för, att denna behållning kan 3—4-dubblas, om skogen skötes såsom den *bör* skötas eller så att all skadad, öfvermogen och mogen skog, så snart ske kan, uttages, den mogna skogen endast med den inskränkning, att man ej öfverlastar marknaden genom att släppa ut för stora partier på en gång och derigenom nedtrycker priset. Antagligen skulle det åtgå en tid af 25—30 år för att plats i marknaden, utan prisets nedtryckande, skulle beredas för den *mogna* skogen på kronoparkerna, hvaremot den skadade och öfvermogna skogen naturligtvis bör ur alla synpunkter genast uttagas. Och beträffande skogsvården å de enskilda lappmarksskogarne, så framgår af taxeringsinstruktionen att skogsegarne ej hafva möjlighet att få uttaga den *öfvermogna* skogen utan efter jägmästares lof, och endast för den händelse att af den öfvermogna skogen finnes så mycket att en s. k. extra afverkning deraf eller beredningshygge lämpligen kan ega rum, kan skogsegaren vänta sig bifall af öfverjägmästaren att få tillgodogöra sig skogen. Och den *skadade* skogen skall i vissa fall portioneras ut *på 10 år* och får ej uttagas, om den ej har "saluvärde", men den, som bestämmer om skogen har saluvärde, det är ej skogsegaren utan jägmästaren.

Icke för ty och fastän jag i utskottet lemnat alla dessa upplysningar, om otillförlitligheten af skogstaxeringarne och de för skogsvården menliga följderna af taxeringsinstruktionen, har utskottet märkvärdigt nog ansett sig kunna på sidan 40 i betänkandet yttra: "Utskottet, som visserligen har sig bekant, att resultatet af linietaxering i allmänhet utfaller något för lågt, finner dock olägenheterna häraf icke vara af den betydighet, motionären framhållit. Skogsområdena inom lappmarken hafva nyligen blifvit tillträdde, och det kan rimligtvis icke begäras, att förhållandena hunnit fullständigt ordnas på den korta tid, som efter tillträdet förflutit. De nu gjorda uppskattningarna synas utskottet kunna tillsvidare tjena till grund för utsyningarna. Vid de efter hand skeende laga skiftena torde fullständiga skogräkningar i sammanhang med skogsligviderna komma att utföras, och något hinder förefinnes icke för innehafvarne af oskiftade skogar att få dessa räknade, i all synnerhet som den nya förordningen nu tillförbinder utsyningstagare att bekosta handtlangning." Jaså, det är verkligen så, att utskottet finner dessa taxeringar hafva utfallit "något för lågt"! Och då har jag likväl påvisat, att de ibland utfallit ända till 400 procent för lågt. Men deruppe i domänstyrelsen lefver man i den antediluvianska föreställningen, att dessa taxeringar endast med 10 procent differera från verkliga förhållandet. *Det* tror man der och jemväl på skogsinstitutet, ty denna åsigt förfäktades af direktören vid skogsinstitutet, på sammanträdet i landtbruksakademien, men man tror icke på officiellt bestyrkta fakta. Utskottet förmenar vidare, att rättelser i taxeringarne kunna åstadkommas genom skogräkningar i sammanhang med skogsligviderna vid blifvande laga skiften, men för att bemöta detta är jag äfven redan nu dokumenterad, ty här ligga invid mig skogräkningar, verkställda vid laga skiften, det ena i Bäskele by Vilhelmina socken och det andra i Svana by, Dorothea socken, men dessa räkningar hafva *icke* blifvit

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts)*

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

godkända af jägmästarne, utan de hafva taxerat skogarne ånyo och nedsatt utsyningsbeloppen högst betydligt. Så är förhållandet med dessa två instrument, och mångfaldiga andra kunna uppvisas.

Utskottet säger vidare sid. 40: "Med afseende å *afverkningsbeloppets beräkning* har, enligt hvad utskottet inhemtat, domänstyrelsen hufvudsakligen föreskrifvit: 1) att alla de skadade träd, hvilkas utdrifning lönar sig, skola uttagas inom tid, ej öfverstigande tio år"; (— *hvilkas utdrifning lönar sig!* jag erinrar om att det är *jägmästarne* som bestämma detta, *icke* skogsegarne!) och "2) att öfriga timmerträd, hållande minst 31 cm. vid brösthöjd, samt undertryckt skog jemväl af mindre dimensioner, må afverkas inom tid, ej understigande 40 år". Kan man tänka sig något så orimligt? 40 års tid! För att lemna skogen tillfälle att undan för undan försämras! Ty det är ett faktum, att visserligen kan den mogna skogen *under någon tid*, om förhållandena äro gynsamma, bibehålla sitt värde, men under en så lång tid kan detta sjunka betydligt och skogen från mogen öfvergå till öfvermogen och från öfvermogen till skadad, för att slutligen blifva fullkomligt värdelös. Och om det åtminstone vore så, att det stannade vid 40 år, men så är det icke, ty jägmästarne äro befalda att ej tillstädja *kortare* blädningstid än 40 år, men de synas kunna utsträcka denna tid så långt som helst. Också visar det sig af det af mig åberopade intyget af öfverjägmästaren *Sjöberg*, att i detta upptages blädningstiden ej till 40 utan till 60 år! I samma häng härmed vill jag i förbigående passa på och yttra några ord, med anledning deraf att jag nyligen sett i en tidning, att *Sjöberg* formaliserat sig öfver, att jag skulle hafva på ett vilseledande sätt använt nyssnämnda af honom utfärdade officiella intyg, som finnes bifogadt motionen. Jag har nemligen sagt, att "af denna uppgift framgår, att på några få kronoskogar inom Arvidsjaurs, Råneå och Öfverkalix socknar de skadade och mogna trädens antal uppgår, de förra till 227,576 träd, motsvarande i medeltal icke mindre än 26 procent af hela den afverkningsbara virkesmassan, och de senare till 664,328 träd, motsvarande 74 procent af virkesmassan". Nu fordras ju endast att vara något hemma i *quatuor species* för att se, att, när jag sagt: "virkesmassan", så har jag dermed naturligtvis menat *trädantalet*. Jag bryr mig ej det minsta om kubikmassan, och jag har blott velat säga, att af skadade träd fans det 26 procent och af mogna 74 procent endast för att på de ifrågavarande skogarne framhålla proportionen emellan skadade och mogna träd. Emellertid påstår, som sagdt, *Sjöberg*, att mitt sätt att begagna hans uppgifter är vilseledande, men jag påstår deremot, att sådana rättelser, som hans, äro vilseledande, ty de afleda uppmärksamheten från hufvudändamålet med intygets företeende.

Jag återkommer nu till utskottet, som yttrar sig om de i taxeringsinstruktionen meddelade föreskrifter på följande försigtiga sätt: "Om äfven utskottet anser det vore önskvärdt, att skadad skog kunde tillgodogöras något hastigare, och tvekar, huruvida icke den beräknade afverkningstiden af minst 40 år för öfvermogen och fullmogen skog i allmänhet är väl lång, anser utskottet dock, att f. n., och innan större erfarenhet vunnits, väsentliga förändringar i dessa bestämmelser icke

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

böra påyrkas, enär dels praktiska svårigheter ofta möta för uttagande af de glest stående träden, och dels de säregna förhållandena i Lappmarken torde mera än eljest nödga till hänsyn för den ganska viktiga uthållighetsprincipen.“ Jag kan icke neka till, att jag skulle vara utskottet mycket tacksam, om det något närmare antydt beskaffenheten af de s. k. ”praktiska svårigheterna“, hvaremot jag lättare föreställer mig betydelsen af den senare frasen, som torde afse, att det vore betänkligt att frigifva afverkningen af lappmarksskogarne, hvilka ju bilda den s. k. vidtberömda ”stormkappan“, till skydd mot fjellens isiga vindar. Men, som sagdt, hvad man kan mena med dessa ”praktiska svårigheter“ för skogens uttagande förstår jag icke. I fråga särskildt om den öfvermogna skogen har jag förut erinrat om, att om öfverjägmästaren anser att af sådan skog ej finnes tillräckligt för ett beredningshygge, så blir den stående qvar.

Ändtligen komma ett par rader i betänkanudet, der jag är lycklig att kunna instämna med utskottet, som på sidd. 40 och 41 yttrar följande: ”Utan att fatta uthållighetsprincipen så, att lappmarksskogarne i all framtid skola förväntas lemna lika groft timmer som nu, anser utskottet likväl, att timmerafverkningen icke bör allt för mycket forceras, utan fördelas på en tid, så afpassad, att vid densammas slut en mängd timmerämnen hunnit utväxa till afverkningsbara träd“. Detta är också fullkomligt min mening, och herrarne kunna af instrumenten öfver de af mig först omnämnda byaskogarne inhemta, att *timmerämnenas* antal på dessa räknade skogar, hållande 9, 10 och 11 engelska tum vid brösthöjd, är så stort eller motsvarande 60—70 procent af hela trädantalet, att af dessa timmerämnen en mängd årligen utväxer till mognadsdimension och således under en längre afverkningsperiod lemna tillgång till mogen skog och tillfälle till arbetsförtjenst. Men nu kommer något, som jag ej alls förstår, då nemligen utskottet fortsätter så här: ”skulle timmerskogen utan hänsyn till terrängförhållandena och endast uteslutande efter en viss dimension uttagas på en gång eller på kort tid, så skulle en allt för stor rubbning inträffa i de förhållanden, hvarunder underbeståndet utvecklat sig och fortlevat, och på många ställen skulle skogsbeståndet deraf taga skada, markens produktionsförmåga å exponerade lägen nedsättas och återväxten äfventyras“. Det rätta förhållandet, är ju raka motsatsen, till hvad utskottet här säger. *Om* det nemligen fins ett ”underbestånd“ i skogen, är det klart, att dess utveckling *befrämjas*, i stället för att hämmas, om man tager bort den skadade, mogna och öfvermogna skogen. Derigenom bereder man ju möjlighet för *timmerämnena* att utväxa fortare, och på samma gång lemnas utrymme för den s. k. *ungskogen*, och när den hunnit utväxa, kommer *plantans* tur och så fortgår det undan för undan. Således är hela detta resonnement ett komplett misstag af utskottet.

Här följer nu också ett nytt misstag af utskottet, då utskottet säger: ”Den egentliga orsaken till utsyningstvångets tillkomst var öfvertygelsen derom, att i lappmarkerna mer än annorstädes kräfdes att sätta en gräns för missbruket af enskildes skogsafverkningsrätt, och detta ej allenast, såsom ofvan framhållits, ur forstlig synpunkt, utan

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

ock af omtanken om jordbrukets bestånd och landets odling, hvilka genom skogarnes utdödande skulle äfventyras.“ Jag ber om förlåtelse, detta var *icke* förhållandet. Jag var händelsevis med vid riksdagen år 1873 och känner därför anledningen till denna lappmarkslags tillkomst, och de af herrarne, hvilka önska kontrollera min uppgift, hänvisar jag till nyligen affidne statsrådet *Bergströms*, den dåvarande civilministerns, yttrande till statsrådsprotokollet. Skälet till lappmarkslagens tillkomst var och *kunde* icke vara det af utskottet uppgifna, eller att man ville sätta en gräns för missbruk af en *rätt*, som lappmarksbonden aldrig egt, och det borde domänstyrelsen veta. År 1860 framstälde ju också landshöfding *Widmark*, den äldre, sitt bekanta förslag, att kronan icke skulle tilldela lappbonden en enda pinne under eganderätt, utan att han endast skulle årligen erhålla utsyning. Men det anmärktes då emot detta förslag, att lappbonden icke kunde reda sig blott med jordbruk utan skogsanslag, och det var skälet, som bestämde både regeringen och Riksdagen att bevilja sådant skogsanslag. Deremot är det ju riktigt, som utskottet vidare yttrar eller att “utan stöd af de *arbetsförtjenster*, som en uthållig skogsafverkning medför, kan jordbruket i denna landsdel i allmänhet icke bestå“. Men sådana förtjenster kunna nog fortfarande beredas lappmarksbonden, oaktadt ungefär hälften af skogarne redan äro i bolags händer och sannolikt är att, om *status quo* får fortgå, äfven de återstående komma att taga samma väg. Faran häraf, om blott sjelfva *jorden* eges af bonden, synes mig ej så stor. Jag anser visserligen det ideala tillståndet vara, att bonden jemte jorden bibehåller sin skog och säljer deraf endast i mån af behof, ty han får derigenom en jemn inkomst, och skogen stiger ständigt i värde. Men låt vara att skogen sålunda kan bevaras i tre eller fyra generationer, så kommer likväl en dag, då egaren till hemmanet viker för frestelsen att få en större kontant penningsumma, på en gång, och säljer skogen. Om den nu går öfver till sågverksegarne, så är faran väl icke så stor, då dessa — det erkännes ju allmänt, — verkligen vilja och förstå att vårda sina skogar och då ju tillgång till arbetsförtjenst äfven derigenom beredes bonden, hvilkens biträde vid timmerutdrifningen sågverksegaren icke kan undvara.

Nu kommer jag till en punkt, hvilken jag förmodar utskottet ansett innehålla ett riktigt kardinalskäl, egnadt att verka alldeles afgörande för frågan om utsyningstvångets upphäfvande. Utskottet säger nemligen: “Särskildt förtjenar ock att uppmärksammas den ruinerande ställning, i hvilken, genom utsyningstvångets upphäfvande, alla de jordegare skulle komma, hvilka i tillit till författningsens bestånd upplåtit sina skogar till afverkning på viss tid. Uppenbart är nemligen, att timmerskogen, nu skyddad af utsyningstvånget, skulle genom detta tvångs utbytande mot en dimensionslag prisgifvas åt dem, som innehafva afverkningsrätten.“ Nej, alldeles icke. De upprättade arrendekontrakten stipulera antingen vissa minimidimensioner för afverkningen eller också innehålla de bestämmelser derom, att arrendatorn skall underkasta sig den nu gällande eller en möjligen *blifvande* skogslag, och endast i några få fall har upplåtaren försålt ett visst antal träd. Hvad hindrar nu att, om lappmarkslagen upphäfves och

ersättes af en dimensionslag, man gör ett öfvergångsstadgande och låter det bero på öfverenskommelse mellan sågverksegaren och bonden, huruvida sågverksegaren får begagna sig af en vidsträcktare rätt, än den han förut egt, intilldess kontraktet utlupit, hvadan den saken är ofantligt lätt reglerad.

Så säger utskottet vidare: "Om, såsom motionären uppgifver, hemmansköpen i lappmarkerna på senare tiden tagit större omfattning, synes det utskottet, som om orsaken dertill i första rummet vore att söka i den omständigheten, att mark, beväxt med grof skog, knappast finnes att köpa annorstädes." Detta är en felaktig uppgift af utskottet. Det finnes nog ännu här och hvar ganska grof skog att köpa i både Vesternorrlands län, visserligen numera betydligt mindre än förr, samt i Gefleborgs län och äfven i Dalarne, men hemligheten ligger deri att, på skäl jag förut angifvit, inköpet af grof skog i dessa län ställer sig betydligt dyrare än i lappmarkerna.

Men nu kommer jag till det allra obegripligaste af det obegripliga, då utskottet fortsätter sålunda: "Under sådant förhållande lär skogsafverkningens frigifvande ej vara egnadt, såsom motionären framhållit, att förekomma dylika köp utan fast mera befordra sådana, enär varans begärighet ökas genom en friare dispositionsrätt. Obestriddigt är i alla händelser, att detta, af motionären för utsyningstvångets upphäfvande anförda skäl, ej kan gälla för af bolagen redan inköpta hemman, hvilka emellertid utgöra en stor, om ej största delen af åtminstone Vesterbottens lappmark".

Här står mitt förstånd stilla, jag har funderat och ytterligare funderat på hvad utskottet härmed kunnat mena. Jag har sagt — och detta är mitt "för lappmarkslagens upphäfvande anförda skäl" — att genom lappmarkslagen underlättas *hemmanens* öfvergång till sågverksegarne, det är hvad jag sagt, och därför vill jag att lagen skall bort. Vill nu utskottet här endast uttala en sådan enkel sak som den, att lappmarkslagens upphäfvande icke kan verka till återgång af redan verkställda köp — och på annat sätt kan jag icke förstå hvad utskottet yttrat — så får jag säga, att det har väl icke kunnat falla någon menniska in att ifrågasätta någonting så orimligt.

Sedan säges här vidare, och äfven i denna punkt måste jag bestrida utskottets uppfattning: "Af detta sistnämnda förhållande (nemligen att redan så många hemman öfvergått i sågverksegarne händer) följer nogsam, att sågverksindustrien i de sydligare norrländska länen ej kan hafva gagn af lappmarksskogarnes frigifvande, utan fastmera röna olägenheter af den öfverproduktion i trämarknaden, som genom en forcerad timmerafverkning i lappmarken skulle kunna uppstå."

Först och främst är härvid att märka, att det ingalunda är utredt att "de flesta" skogarne redan äro i sågverksbolagens händer — jag förmodar dock att det gäller om ungefärligen hälften af hemmanen, hvilket ju icke bestämdt kan utrönas utan genom den undersökning, hvilken Riksdagen nu begärt. I alla händelser är antalet högst betydligt. Men då utskottet förmenar, att de sydligare norrländska länen ej kunna hafva gagn af lappmarksskogarnes frigifvande, utan tvärtom röna olägenheter af en möjlig öfverproduktion, så får jag bedja

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

herrarne observera, att det är ett allmänt erkänt faktum att öfverafverkning till en högst betänklig grad eger rum, äfven i de sydligare norrländska länen, och särskildt Jemtlands län, men äfven i Vester-norrlands och Gefleborgs län. Nu vill utskottet påstå, att dessa län ej skulle hafva något gagn af lappmarksskogarnes frigifvande. Detta resonnement skulle väl då hvila på den förutsättning, att de nuvarande sågverksskogarne i det öfre Norrland skulle, att jag så må säga, ligga i förhand, och kunna genom ytterligare utvidgning af sin rörelse utestänga möjligheten till konkurrens med sig för sågverksegarne i de sydligare länen. Jag ber då att få upplysa derom, att redan nu det bogseras timmer från Uman, ja till och med från Kemi elf i Finland till Sundsvall, och detta ehuru det ingalunda är så billigt. Jag har gjort mig underrättad om att bogseringskostnaden från Uman till Sundsvall utgör ungefär 12 öre per stock, hvartill kommer flottlägningsomkostnaderna, 90 öre per stock eller tillsammans omkring 4 kronor 50 öre per standard, men hvarför detta bär sig är, att der nere i Sundsvallsdistriktet stå prisen för trävarorna betydligt högre än uppe i Norr- och Vesterbotten. I Sundsvall är prisskilnaden till favör för det distriktet öfver hufvud minst 5,40 per standard, och då bogseringskostnaden, såsom herrarna hörde, utgör allenast 4,50 per standard, så kunna vi deraf finna att Sundsvallstraktens sågverk häri hafva en stor fördel framför sågverksegarne i öfre Norrland. Ändå längre söderut är prisskilnaden ändå större, så att äfven der det icke behöfver möta några svårigheter för konkurrensen. Men vid allt detta får man icke förbise möjligheten att, om utländingarnes uppmärksamhet efter hand fästes derpå, att de trävaror, som de få från Sundsvall, äro af sämre beskaffenhet, då de tillverkats af timmer från de nordligare trakterna, de draga sig för att betala samma höga pris som nu, och då skulle ju *den* fördelen, som jag nu framhållit, försvinna. Det gifves dock andra omständigheter, hvilka icke här böra lemnas ur räkningen, nemligen att uti skötseln af en trävaruaffär ingår en mångfald af andra viktiga faktorer, såsom exempelvis kapitalstyrka, affärsförbindelser, affärsskicklighet, m. m. och framför allt konsten att väl sköta den s. k. *inre affären*, hvarigenom tillverkningskostnaden nedbringas, och *den* färdigheten får man icke derigenom att man bygger sågverk i öfre Norrland, utan den kan likaväl trifvas och utbildas på andra och sydligare orter, der man således med fördel kan upptaga konkurrensen; och för öfrigt, huru många gånger hafva vi icke redan haft den erfarenheten, att sågverk med mindre fördelaktiga lägen konkurrera förträffligt med dem, som i det hänseendet äro bättre situerade. De förra få kanske nöja sig med mindre vinst, men vinst blir det i alla fall.

I min motion har jag framhållit, såsom ett bland de väsentligaste skälen, hvarför man borde skaffa bort denna, jemväl i öfrigt olyckliga lappmarkslag, den beroende ställning, hvaruti denna lag försätter skogs-egarne gent emot skogstjenstemännen, samt den demoralisation, som häraf kan uppkomma, och vi veta alla hvilken äkta perla vårt embetsmannastånds med rätta prisade integritet är och äfven vigten af att söka bevara densamma. Må man då studera den omtalade taxeringsinstruktionen, för att få ögonen öppnade för arten af denna skogs-

egarnes beroende ställning, som jag omnämnt. Utskottet ser icke saken så mörkt som jag, eftersom utskottet förmenar att "då utsyningsarna nu grundas på förut gjorda uppskattningar, något godtycke i fråga om utsyningsens storlek icke deraf kan blifva någon följd." Jaså, det vore väl märkvärdigt, beror icke utsyningsbeloppens storlek jemväl på blädningstiden? Jägmästaren har ju likväl i sin hand att bestämma huru lång denna skall blifva, och då är ju gifvet, att om blädnings-tiden utsträcker öfver sitt minimum, eller 40 år, blir det årliga utsyningsbeloppet mindre i mån derafter, och således har utskottet äfven i detta afseende gjort sig skyldigt till ett misstag. Deruti att jägmästaren kan bestämma blädnings-tiden och dermed äfven utsyningsens storlek ligger *en fara*. Vidare yttrar utskottet: "Skogsegaren lemnas tillfälle yttra sig om den trakt af skogen, der utsyning önskas." Ja visst, men skogsegaren har dock ingen bestämmanderätt, och tron I, mine herrar, att jägmästaren med sina otaliga skogsskiften och vidsträckta distrikter skulle vilja den ena dagen stämpla virke längst borta i yttersta ändan på ett skifte för att kanske nästa morgon, på bondens begäran, få marchera i rakt motsatt håll — nej, och ingen kan säga någonting derom eller klandra jägmästaren därför, om han verkställer utsyningen på det för honom mest bekväma sätt. Men i allt fall ligger uti denna rätt att bestämma trakten, hvarest utsyningen skall försiggå, en annan fara, att jägmästaren *kan* vika för frestelser af natur, att ur moralisk synpunkt icke kunna gillas. Slutligen tilllägger utskottet: 1) att det för timmerdrifningen är af mindre betydelse, om utsyningen sker i början, medlet eller slutet af sommaren, blott den eger rum före den i författningen angifna tid, nemligen den första oktober." Nej, mina herrar, så är icke förhållandet, det kan vara — helst då det är fråga om stora utstämplingar — af ofantlig vigt att dessa utstämplingar verkställas så tidigt på sommaren, att sågverksegarne hinna indela utstämplingarne i lämpliga skiften och sedermera infordra anbud för utdrifningen, och jemväl bonden skall hafva tid på sig att undersöka skiftenas omfattning, beskaffenheten af marken och basvägarne m. m., för att kunna afgifva sitt anbud. — För både sågverksegarne och bönderna är det alltså af stor vigt att dessa utsyningar ske så tidigt som möjligt. Men det ginge väl an, om de voro undangjorda före den första oktober, såsom utskottet antager, men otaliga fall hafva inträffat, då de icke medhunnits före den tiden, utan hafva måst verkställas ända fram på vintern. Och här hafva vi en tredje med utstämplingstvånget förenad fara.

Det är visserligen sant, att äfven med en dimensionslag måste sågverksegaren alltid i viss mån blifva beroende af jägmästaren, men icke på långt när i samma grad som nu. Man kan nemligen genom hvarjehanda reglementariska detaljbestämmelser i en dimensionslag göra skogsegaren relativt oberoende af jägmästarens godtycke vid utsyningsarna.

Så kommer här inemot slutet af betänkandet följande punkt: "På grund af det anförda och då, enligt utskottets uppfattning, utsyningstvånget å ena sidan är ett nödvändigt korrektiv mot en bråd-störtad öfverafverkning i lappmarkerna, men å andra sidan med-

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Fort.)*

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

gifver afverkning af träd af hvilken dimension som helst, der ett sådant bör, till följd af ålder, beskaffenhet eller för återväxten, borttagas, anser utskottet de anmärkningar, motionären framställt emot så väl sjelfva lappmarkslagen som det sätt hvarpå densamma tillämpas, icke vara af den beskaffenhet, att de böra till något Riksdagens uttalande föranleda.“

Ja, om det ens vore *möjligt* att “brådstörta öfverafverkningen“, på de enskilda lappmarksskogarne, då ju både ur forstlig och ekonomisk synpunkt det måste vara gagneligt att den mogna, övermogna och skadade skogen tages ut, så fort som ske kan, och jemväl från rent klimatologisk synpunkt man aldrig behöfver hysa betänklighet häremot — allt under förutsättning förstås — ty derom böra vi ju vara ense — att lappmarkslagen icke upphäfves, utan att ersättas med en dimensionslag, hvilken aldrig kan medföra någon fara för “öfverafverkning“ men bereder precis samma fördelar som, enligt utskottets förmenande, vinnes genom lappmarkslagen.

Slutligen har utskottet upptagit frågan om den enskilda skogsvården i mellersta och södra delarne af landet. Det måste erkännas att det är en ganska vanskligh sak att ordna skogsförhållandena i dessa delar af vårt land. Många olika förslag hafva framkommit, utan att man i detta afseende kunnat förena sig om någon allmän mening. Att motioner i detta syfte dykt upp vid denna riksdag, och efter hvad jag tror mig veta, äfven vid nästa riksdag komma att väckas, synes mig vara ett ytterligare skäl för Riksdagen att önska en komité för frågans utredning. Vidare ordar utskottet om det s. k. *Sörensenska* förslaget, hvilket utskottet visserligen anser vara beaktansvärdt till sitt syfte, men dock icke af beskaffenhet, “att redan nu, innan det hunnit mogna i allmänna medvetandet, göras till föremål för något uttalande, helst då hushållningssällskapen i de län, som företrädesvis äro i behof af skogsodling, årligen bevilja anslag för detta ändamål, för hvilket jemväl statsanslag nu mera utgår.“

Hvad nu mognaden beträffar tänker jag, att, om Riksdagen begär en komité och innan den hunnit afgifva sitt utlåtande och regeringen derpå grundat sitt förslag, nog hinner både *Sörensenska* förslaget mogna och mycket annat derjemte, det har ingen fara; och hvad skogsodlingsanslaget angår — jag tror att det är endast 25,000 kronor om året — så hvad skall man väl, mina herrar, vinna med en slik bagatell? Det tyckes verkligen, som om utskottet skulle haft ondt om andra skäl, då det tillgripit dylika. Hvad åter angår min uttalade åsigt derom att bestyret med domänerna borde skiljas ifrån administrationen af skogsväsendet, så ligger det i sakens natur att, om Riksdagen verkligen anser att allt redan är väl bestäldt i öfrigt och att således ingenting i sjelfva skogslagstiftningen behöfver undergå förändring — ja, då må också mycket gerna för mig den bristfälliga formen stå kvar. Men lika säkert är att, om Riksdagen finner förhållandena påkalla tillsättandet af en komité, som vill gå till botten med sitt uppdrag, så lärer nog en sådan komité snart finna det nödvändigt, att allvarligt taga i öfvervägande frågan om en reorganisation af skogsadministrationen från höjden ned till djupet, och det af utskottet

framställda inkastet, att Riksdagen så nyligen som år 1882 ordnat dessa administrationsgrenar, kan och bör ju, enligt min uppfattning, i och för sig icke inverka på saken, om nemligen det för Riksdagen blifvit klart att, för att skogsärendena verkligen skola blifva skötta på ett i allo nöjaktigt sätt, det är nödvändigt att domänstyrelsen odeladt koncentrerar sina krafter på skogsväsendet. Det förslag, jag i detta afseende på rak arm framställt, afser att antingen inrängera landbruksafdelningen i domänstyrelsen under finansdepartementet eller också förena den med kammarkollegium, hvarunder den förut sorterat, så vida man icke hellre vill öfverlemna denna förvaltningsgren till landbruksstyrelsen, för hvilket jag icke ser någon omöjlighet. Hufvudskalet till 1882 års beslut var det ömkliga, att man ville spara in en chefslön, men så mycket måtte väl upplysningen sedan dess hafva stigit, att vi icke af en sådan lumpen anledning behöfva befara något hinder för genomförandet af en förändrad organisation af skogsadministrationen, om en sådan eljest skulle befinnas gagnelig, helst många betydande röster redan från början motsatte sig sammanlagningen af de båda förvaltningarne.

Jag är nu ändtligen framme vid sista punkten af betänkandet och härtill gratulerar jag eder mina herrar. Denna punkt lyder på:

“På grund af hvad sålunda förekommit, och då Kongl. Maj:t under innevarande år utgifvit ny skogsordning med i vissa fall förändrade bestämmelser för förvaltningen af skogarne i landets såväl södra som norra delar, och då man bör afvakta verkningarne deraf, innan nya ändringar ifrågasättas, får utskottet hemställa, att herr Treffenbergs ifrågavarande motion icke måtte vinna Första Kammarens bifall.”

Nu vill jag fråga eder, mina herrar, veten I hvad denna nya “skogsordning” innehåller? Det vore verkligen ett trolleri, ifall I det vissten, ty för två dagar sedan fick jag från säkert håll upplysning om att denna förordning ännu icke är tryckt, och följaktligen ännu icke kunnat varit synlig i svensk författningssamling, men summariskt angifves innehållet af denna nya skogsordning på sidan 35 af utskottets betänkande.

Den innehåller, som utskottet här säger, tre nya bestämmelser om virkesförsäljningen i Norrland, nemligen dels om dimensionerna, hvarom det öfverlemnas åt domänstyrelsen att bestämma, dels om utsyningarne från lappmarksskogarne, hvilka få tagas ut för 3 år på en gång och, efter särskild ansökan, med Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd, äfven för längre tid, och dels om åläggande för skogsegarne att tillhandagå med handtlangning, hvilket icke varit föreskrifvet förut. Detta är det väsentliga nya innehållet, utom hvad som naturligtvis utgör själfva hufvudsaken eller en bearbetning af det af f. d. chefen för skogsstyrelsen nuvarande landshöfdingen *Björkman* uppgjorda sammandraget af alla då gällande skogs författningar, med de tillägg eller ändringar, som påkallats af senare utkomna författningar i ämnet. Detta är alltihop, och om utskottet kan här för mig eller någon annan göra begripligt, att vi behöfva afvakta verkningarna af en *sådan* ny skogsordning, för att kunna bestämma oss för, huruvida en

*Om revision
af skogs-
lagstifningen.
(Forts.)*

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

komité behöfves eller icke, så får jag säga, att då stannar här min argumenteringsförmåga, det tror jag icke skall lyckas. Det är känt, att, om man vill afböja ett förslag, man ofta tillgriper ett sådant skäl: "vi få först se, huru den och den författningen verkar." Det är mycket plausibelt för folk, som icke har förmåga af kritik. Men det duger icke för Första Kammaren, hoppas jag, allraminst som argumentet synes hafva med afsigt blifvit sparadt till slutet, för att riktigt utföra tryck, men jag förmodar, att Första Kammaren icke låter narra sig, sedan kammaren nu fått reda på hvad denna förordning innehåller.

Mine herrar! Jag har förut antydt, att det icke är någon småsak, som vi här hafva att göra med. Man har på senare tider ofta uppfunnit slagord för att tillskapa så kallade "stora frågor". Här föreligger verkligen en stor fråga, därför, att två ofantligt stora intressen, det ena nationalekonomiskt och det andra fiskaliskt, äro fästade vid densamma. Jag ber att särskildt för de herrar, hvilka icke hunnit med att genomläsa min motion, eller också icke egnat uppmärksamhet åt den del, hvarpå jag nu vill rigta edra blickar, få erinra derom, att det gäller för Sverige att bibehålla den predominerande ställning i trävarumarknaden, som vårt land numera lyckats intaga. En sådan ställning hade Norge ända till medlet af detta århundrade. Det fans der sparad skog, som gjorde det möjligt för normännen att tack vare denna skogstillgång i förening med fraktskilnaden mellan de norska hamnarna och våra bottenhamnar, intaga en sådan öfverlägsen ställning, att de bestämde prisen på trävarumarknaden. Förhållandet är nu förändradt. De producera visserligen lika stora kvantiteter som någonsin förut i Norge, men dimensionerna hafva undergått en väsentlig förändring. De hafva sjunkit ned så, att Norge nu icke på långt när kan täfla med Sverige. Först på 1860-talet började Sverige taga försteget. Man hade då ännu besparad skog här, men det har numera gått ned så, att under det att för endast 20 år tillbaka i virkesexporten från vårt land ingingo grofva dimensioner med 50 procent, så hafva de nu sjunkit till 20 procent, och hvart detta skall bära åstad, det veta alla, som tänka litet längre, än näsan räcker. Här föll i min hand i dag en tidning, som innehåller ett märkligt yttrande i ämnet af en motståndare. Det är icke rigtadt mot mig direkt, men emot en kamrat i olyckan — ty jag har lyckligtvis sådana — och följaktligen kan det anses rigtadt äfven mot mig. Det är den nuvarande direktören vid skogsinstitutet, som säger: "Den nu varaude virkesexporten, som tyvärr till största delen består af små dimensioner, kan högst pågå ännu en 10 à 15 år och möjligen ytterligare uppehållas ett tiotal år, om lappmarksskogarna prisgifvas till sköfling*.) Under sådana förhållanden är det för både skogarna och virkesexporten bättre, att de på osunda principer grundade bolagen sluta eller gå under, än att de genom en fortsatt verksamhet ytterligare förderfva marknaden. Om man ock hyser aldrig så sangviniska föreställningar om de norr-

*) Jag skall snart visa, att det kan gå ändå, utan att lappmarksskogarna prisgifvas till sköfling.

ländska skogarnes tillväxtförmåga, så kan dock den med förhållandena förtrogne icke inför sig sjelf förneka, att en enorm öfverafverkning eger rum.“ Ja, i slutet och i början af detta yttrande instämmer jag fullkomligt. Det är nemligen verkliga förhållandet, att en oerhörd öfverafverkning eger rum, och för icke längre än 3 veckor sedan påstod en förvaltare vid ett af de största sågverken deruppe, att den nuvarande virkesexporten icke, såsom den nyssnämnda artikelförfattaren antager, kan uppehållas 10 å 15 år, utan endast 6 å 7 år. Då blir det omöjligt att få köpa virke till erforderliga dimensioner, hvilket ovilkorligen medför den påföljden, att en massa af de mindre och medelstora sågverken stryka. Och hvad blir vidare i sådaut fall följden? Jo, i främsta rummet att ett motsvarande antal arbetare sakna möjlighet att lefva på denna industri, utom alla andra olägenheter. Nu tillägger artikelförfattaren, att virkesexporten kan uppehållas kanske ännu ett tiotal af år, om lappmarksskogarne “prisgifvas till sköfling“. Det är den fatala ovanan att förvända synen på folk. Finnes det någon, som på allvar tror, att i lappmarkerna, med en förståndigt affattad dimensionslag, det kan blifva fråga om sköfling? Ingen har ifrågasatt, att lappmarkslagen skall borttagas, utan att en dimensionslag träder i stället, och då kan *aldrig* någon sköfling ega rum. Men följden blir vidare, att ruin för en hel del sågverksegare förekommes, och att arbetarne fortfarande kunna få bröd. Om man frigifver lappmarksskogarne och i stället inför en dimensionslag i Norrland, med undantag måhända för Gefleborgs län, der jag, af i motionen uppgifvet skäl, tror, att det icke går för sig och kanske icke heller behöfves för det ändamål, jag åsyftar, så blir följden, att trävaruexporten väl kommer att minskas till en början med 15 å 20 procent, men tillika att — då man har tillgång till de grofva virkesdimensionerna der uppe i öfre delen af Norrland, och sedan dimensionslagen hunnit att medföra sina välgörande verkningar — man har räddat trävaruindustrien i Sverige. Och hvad gäller detta, mina herrar? I närvarande stund utgör bidraget från exporten af plankor och bräder icke mindre än en tredjedel af värdet af hela vår export, och räknar man derjemte allt annat, hvad skogen lemnuar, så representerar det ungefär hälften af exportvärdet. Vi måste naturligtvis betala, hvad vi importera med exporten. Våra skatter till utlandet betalas sålunda till en stor del med trävaruexporten. Vi kunna då tänka oss, hvad betydelsen deraf skall blifva, om blott för ett enda år denna trävaruindustri skulle alldeles afstanna eller väsentligen förminskas. Hvilket elände skulle icke uppkomma? Södra och mellersta Sverige, som har afsättning för sina produkter på Norrland, skulle förlora denna. En stor del af vår handelsflotta skulle blifva obefraktad. Det skulle knappast finnas något område af vårt näringslif, som icke skulle komma att lida häraf. Låta vi sakerna fortgå som hittills, då skall det icke dröja mer än 20 år, tills af alla dessa öfver 200 sågverk den största delen skall stryka flagg, och endast de kapitalstarka bolagen med egna skogar, till ett antal af 40 å 50, blifva kvar. *De* skola stå sig, och de skola då hafva så fetmat, att det hat, med hvilket sågverksegarne nu i ovetenhet förföljas, skall blifva stegradt till ytterlighet. Och hvad

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

skall följden blifva för arbetarne? Jag påminner derom ännu en gång. En sådan reduktion i denna rörelse skall medföra, att ett motsvarande antal arbetare kommer på bar backe. Kan detta vara önskvärdt? Derigenom, att det blir endast några få bolag, som beherrska marknaden, skola trävaruprisen stiga, och dessa kvarvarande sågverks-egare, så att säga, svälla i rikedom, under det att genom ökad tillgång på arbetare arbetsprisen skola sjunka. Allt detta är ju icke någon sak att leka med, och äfven om I icke i allo gillen den ståndpunkt, jag i dessa frågor intager, förtjenar ju dock saken att tagas i allvarligt öfvervägande af förståndigt folk, och jag behöfver icke tillägga, att när, såsom man under debatten i de så kallade "stora frågorna" anmärkte, finansministern blir tvungen att hvartannat år söka efter nya inkomstkällor, det skall blifva beqvämt för honom att med fulla händer kunna ösa ur dessa grufvor, våra kronoskogar, som nu stå och ruttna och gagnlöst förspillas. Genom detta förslag, som jag framställt om att forcera afverkningen, så att all skadad och öfvermogen skog så fort som möjligt tillgodogöres, och den mogna skogen efter hand uttages, i den mån konjunkturerna det medgifva, skola vi vinna den fördelen, att vi aldrig komma i sådant bryderi, som vi varit i dessa sista dagar, då vi fått alternera med försök att fylla statsbehofven med kaffetull, brännvinstull och spanmålstull. Det är bekymmer, från hvilka finansministern kommer att vara befriad.

Jag får nu tacka för det tålmod, kammaren visat mig under detta anförande. Jag kan naturligtvis icke underlåta att replikera, om jag får anledning dertill. Det är nemligen möjligt, att åtskilliga af mina uppgifter blifva bestridda, och det skall bero på beskaffenheten af senare talares anföranden, om jag skall våga besvara kammaren med att än en gång uppträda. Jag tackar ännu en gång för det öfverseende, kammaren visat mig, och ber att få yrka bifall till min reservation.

Herr Evers: Då den siste ärade talaren har koncentrerat sina anmärkningar mot skogsförvaltningen i Norrland och helt litet berört förhållandet i södra Sverige, så, ehuru jag tänkt att äfven på detta område få bemöta honom, vill jag nu icke, efter hans långa anförande, onödigtvis upptaga kammarens tid, utan skall inskränka mig till att bemöta honom i den fråga, som tyckes ligga honom närmast om hjertat, nemligen den norrländska skogsfrågan. Men innan jag gör det, är jag skyldig att påpeka några tryckfel, som insmugit sig i utskottets betänkande. Tiden har varit kort, och jag har af den ärade talaren blifvit uppmärksamgjord på desamma. På sidan 43 står, att en dimensionslag skulle, enligt motionärens förslag, omfatta jemväl Gefleborgs och Kopparbergs län. Motionären har verkligen i sin motion antydt, att han icke ansåg det vara lämpligt att i dessa två län införa en dimensionslag, hvarför det är beroende af förbiseende vid korrekturläsningen, att ofvannämnda uppgift influtit i utskottets utlåtande. Det andra tryckfelet förekommer på sidan 38, der det står: "På grund häraf framgår, att den för förvaltningen af statsskogarne i de norrländska länen anställda personalen icke är så fåtalig, som af motionären

angifvits.“ Det skall vara i *Norr- och Vesterbotten*, och det ställer siffrorna helt annorlunda än efter herr Treffenbergs beräkning.

Den första anmärkningen, som motionären gjort, afser domänstyrelsens *beräkningar* angående den skog, som kan och bör afverkas i Norrland, hvilka beräkningar återfinnas på sidan 37, der det heter:

“Med hänsyn till *skogarnes produktionsförmåga inom de norr-ländska länen* har utskottet, efter i domänstyrelsen vunna upplysningar, funnit, att denna kan beräknas till 0,5 *träd på hvarje har* produktiv skogsmark i hela Norrbottens län samt i Vesterbottens läns öfre lappmarker; till 0,66 *träd per har* i den öfriga delen af Vesterbottens län, till 0,8 *träd per har* för Jemtlands och Vesternorrlands län samt till 1 *träd per har* inom Gefleborgs län, allt i stort medeltal räknadt.“

Jag ber att få påpeka, att dessa medeltalsberäkningar grunda sig på sakkunniga och erfarna sakkunniga undersökningar, och att de äro i öfverensstämmelse med de resultat, hvartill man vid dylika undersökningar kommit i vårt grannland Finland. Detta hafva vi visat den ärade motionären inom utskottet, men han har icke velat lyssna dertill, utan sätter mera tillit till de beräkningar, som i tidningsartiklar anförts af zoologie docenten Bovallius. Om domänstyrelsen skulle följt den senares beräkningar, så hade den ärade motionären kunnat tillvita oss, att vi *misshushållat* med statsskogarne; och då hade förhållandet blifvit, att samma öfverafverkning skulle egt rum i dessa, som den ärade talaren anser sig finna på enskildes skogar. För min del föreställer jag mig, att man med försigtighet bör begagna sig af sådana beräkningar, ty det är icke nog med att få en tillfällig inkomst af våra statsskogar för att fylla en tillfällig brist i statskassan, utan man måste se till i första rummet, att dessa skogar handhafvas så, att de för hvarje år lemna en god afkomst, och att denna afkomst bör stiga. Detta är min åsigt, och därför torde den siste ärade talaren ursäkta, att jag icke kan gå in på den beräkningsgrund, som han velat framställa.

Vidare har den ärade talaren så väl i sin reservation som under sitt anförande rigtat åtskilliga anmärkningar mot *förvaltningen* i öfrigt, i hvad den afser öfre Norrland, hvarmed torde förstås Norrbottens och Vesterbottens län, i hvilka något mer än $\frac{8}{10}$ af de norrländska kronoparkerna äro belägna. Motionären grundar sitt klander på *det antagandet, att massor af timmerskog (skadad, öfvermogen och mogen) får ruttna ned*, och till stöd för detta antagande anför han vissa omständigheter, såsom: *skogarnes egenskap af urskogar, skogspersonalens fåtalighet, bristande kännedom om skogens grundmassa*, hvilken senare antages af motionären vara vida större än de verkställda uppskattningarne utvisa.

För att belysa skogsförhållandena i allmänhet i dessa två län och dervid särskildt påvisa grundlösheten af motionärens antaganden må anföras följande.

Ett bland de mål, som vid en uthållig skogshushållning eftersträfvast, är en jemn fördelning af skogens åldersklasser, så att dessa successivt kunna skördas, utan att å ena sidan ränteförlust eller kvalitetsförsämring uppstår genom kvarhållande af allt för gammal skog, och å andra sidan att

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

ej afverkning måtte ske i allt för unga skogsbestånd. Endast de skogar, som en längre följd af år stått under en nationel behandling närma sig med afseende å åldersklasser och virkesförråd ett sådant normalstadium. I de skogar åter, som hafva karakteren af urskog, såsom lappmarks-skogarne, äro gifvetvis de äldre åldersklasserna öfvervägande, under det att de yngre äro svagare representerade. Här kan man således ej fatta uthållighetsprincipen så, att dessa skogar i all framtid skola lemna årlig enahanda tillgång på lika grof skog som nu, utan man måste här, för att kunna småningom öfverföra dessa skogar till ett normalt förhållande med afseende å åldersklasserna, tänka sig en öfvergångstid, under hvilken det nuvarande timmerförrådet afverkas med iakttagande deraf, att timmerskogen å ena sidan ej må af ålder taga skada, men å andra sidan ej heller realiseras fortare, än att timmerämnena hinna utväxa i den myckenhet, som för en uthållig afverkning, om än till något reducerade tråddimensioner, är af nöden. Gifvet är under alla förhållanden, att uthålligheten af skogarnes afkastningsförmåga ytterst är beroende af beståndsvärden och återväxten; hvadan det är af betydelse i synnerhet för dessa nordliga och högt belägna urskogar, att sjelfva afverkningen regleras genom utsyning och lämpas efter terräng- och andra förhållanden, äfvensom att åtgärder vidtagas för komplettering af den första afverkningen i syfte att främja återväxten och värden om de å hygget kvarvarande eller detsamma angränsande skogsbestånd, hvilka tilläventyrs efter afverkningen tagit skada. Några minutiösa, för längre tid gällande husbållningsplaner äro under sådana förhållanden hvarken lämpliga eller möjligen att upprätta, i synnerhet som i fråga om den finansiella sidan af saken alla för längre tid gjorda beräkningar lätt rubbas af inträffande pristäändringar.

För att emellertid vinna närmare utredning om de norrländska skogsträdens tillväxt och dermed i samband stående frågor, bland annat just frågan om timmerblädningens förhållande till återväxten och hvad i sådant hänseende kan vara att iakttaga, hafva på domänstyrelsens föranstaltande noggranna och omfattande undersökningar blifvit af sakkunniga utförda, hvilkas resultat dels redan föreligger i en år 1886 tryckt uppsats "om Norrbottens skogar", dels ock för de öfriga norrländska länen kommer innan årets slut att publiceras i en till större delen redan färdig afhandling.

Rörande åter skogstillgången å de särskilda kronoparkerna, så blef denna i den mån kronoparkerna tillträdtes föremål för undersökningar. Så uppskattades i Norrbottens län under åren 1874—1882 större delen af dervarande kronoskogar i sammanhang med den undersökning af vattendragen, som egde rum för dessas reglering. Inom Vesterbottens län påbörjades ock kronoparkernas uppskattning tidigt, men som flere af dessa skogar vid tillträdet saknade tillgång på timmerskog, hvilken under afvittringens långsamma behandling i kustlandet varit utsatt för tillgrepp och åverkan, indelades endast de bäst behållna parkerna. Å de nyligen inom lappmarken tillträdde kronoparkerna pågå deremot uppskattningar årligen; och äro inalles 366,833 har i Norrbottens och 282,329 har i Vesterbottens län nu uppskattade,

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

oberäknadt den areal i Norrbotten, som undersöktes åren 1874—1882. På dessa uppskattningar grundade beräkningar och afverkningsplaner ligga till grund för de årliga utsyningsförslag, som afgifvas af skogstjenstemännen och af domänstyrelsen pröfvas, dervid afverkningen för året lämpas efter skogsbeståndens beskaffenhet och efter flottlederna, hvilka senare utöfva ett väsentligt inflytande på den ordning, hvori skogarne komma till afverkning. Särskildt har, der genom en omfattande försäljning på en gång af öfveråriga skogstillgångar utsigt funnits, att i orter utan konkurrens vinna nya afnämare af kronovirke, en sådan utväg i det angifna syftet begagnats, såsom vid Lule och Ume elfvar, vid hvilka nya sågverksanläggningar härigenom uppstått. Äfvenså vid Pite elf hafva dylika större virkesförsäljningar egt rum. Inalles omkring 4 millioner timmerträd hafva sålunda blifvit försålda i trakter, *der skogen efter undersökning funnits vara mest öfverårig.*

Vid trädens utstämpling för sådana större försäljningar likasom och vid andra årliga försäljningar har det visat sig, att uppskattningarna varit i hufvudsak tillförlitliga. Sålunda befans den å kronoparken Nordanås i Lycksele socken till 352,128 träd upptaxerade skogstillgången vid utstämpling utgöra 384,600 träd, den å kronoparken Råmen till 201,000 träd taxerade skogstillgången befans utgöra 222,504 träd; skilnaden utgör endast omkring 10 procent. Flera dylika fall kunna anföras. Och då såsom ofvan nämndes kronovirket ej säljes, förr än detsamma blifvit utstämpladt, och just genom denna stämpling, dervid träden tillika uppräknas och mätas, taxeringsresultaten blifva kompletterade eller justerade, kunna differenserna utjemnas vid afverkningsberäkningarna och indelningarna, hvilka derjemte grunda sig på skogarnes ytvidd, hvarigenom ytterligare kontroll erhålles. Det är följaktligen *lika grundlöst som vilseledande* att påstå, att skogarnes grundmassa är origtigt uppskattad eller otillräckligt känd. Visserligen äro de nytillträdda kronoparkerna ej ännu i deras helhet undersökta, men arbeten härmed pågå och behöfva ej för mycket forceras, enär det i allt fall icke kan ligga i statens intresse att släppa ut i marknaden allt för stora timmerpartier på en gång, enär priset skulle sjunka och det ekonomiska resultatet af statens skogsförvaltning försämras.

Nu kan det synas mången liksom motionären, att den naturliga gången för afverkning i förut orörda skogstrakter borde vara den, att *de skadade träden tagas först, de öfveråriga derefter och sedan de mogna.* Denna ordning är bra i teorien, men i flere, ja i de flesta fall omöjlig i praktiken. De skadade träden stå vanligen glest, hvarigenom afverkningen fördyras. Endast under vissa förutsättningar har man kunnat afyttra skadade träd enbart, t. ex. då brandskada inträffat å en större skogstrakt eller under de år, då befolkningen i följd af missväxt nödgas arbeta för mycket låg dagspenning, hvarigenom utdrifningskostnaden minskas. I vanliga fall måste alla dessa tre af motionären mycket omtalade slag af träd utstämplas samtidigt, i synnerhet som många flottleder endast en kortare tid underhållas. Afverkningen måste följaktligen koncentreras här, medan andra trakter sparas, om än någon del af skogen äfven der är öfverårig. Här af följer emellertid ej att förlust uppkommer, ty erfarenheten har visat,

*Om revision
af skogs-
lugstiftningen.
(Forts.)*

att vid en något fördröjd afverkning af ett gammalt skogsbestånd prisstegringen under tiden ofta till fullo uppväger ränteförlust och kvalitetsförsämring. Här bör tillika bemärkas, att kvalitetsförsämringen i urskogen icke går så fort, som motionären föreställer sig. Det är en stor villfarelse att tro, att i sådant afseende ett eller två decennier har någon större betydelse. Ej heller ur rent forstlig synpunkt innebär en något fördröjd afverkning af mogna och öfveråriga träd någon fara för skogarnes allmänna tillstånd, hvilket nog samt bevisas deraf, att Norrlands skogar under årtusenden kunnat fortväxa och förnygras.

Enligt gällande föreskrifter beräknas en uthållig timmerafverkning sålunda, att under den s. k. blädningstiden — vanligen 60 år — skola afverkas ej allenast alla timmerträd, utan äfven halfva antalet inom blädningstiden utväxande timmerämnena. Men om timmerämnenas antal är minst lika stort som timmerträdens, så komma dessa senare i sjelfva verket till afverkning på en tid af högst 40 år, derest de stå så till, att de kunna afverkas utan samband med utväxta timmerämnena. Genom ofvan nämnda undersökningar har utrönts, att i medeltal minst 40 år åtgå för att den närmast timmerträden varande storleksskassen eller de s. k. timmerämnena skola utväxa 5 centimeter eller 2 engelska tum i tjocklek. Vidare har vid de undersökningar, som blifvit utförda såväl genom linietaxering som medelst trädräkning å en areal af tillsammans 693,000 har inom lappmarkerna utrönts, att tillgången af timmerämnena om 25—30 centimeters tjocklek vid brösthöjd i medeltal icke uppgår till mer än 32 å 50 procent, under det att timmerträden utgöra 68 å 50 procent af det hela, äfvensom att dessa timmerämnens antal per har produktiv mark i medeltal icke är större än 15 å 30 d. v. s. 25 å 30 per har i de socknar eller socknedelar, som gränsa till kustlandet, men endast 15 per har i de öfre liggande socknarne eller socknedelarne, såsom Sorsele, Stensele och Malå samt dermed jemförliga trakter i Norrbotten, allt nedom odlingsgränsen. Då nu utdrifningskostnaden står i direkt förhållande till timmerträdens gleshet och det i stort ej lönar sig afverka timmer, med mindre än att omkring 20 träd finnas att tillgå per har, följer häraf att afverkningstiden ej kan tagas kortare än 40 år, så vida timmerafverkningen skall blifva uthållig.

Detta har ock till fullo bekräftats af erfarenheten, ty å de under 1870-talet afverkade skogstrakter å Jockmocks och Arvidsjaurns kronoparker kan någon timmerafverkning ännu icke ega rum, utan man måste här vänta ytterligare 20 år, innan timmerämnena hinna utväxa, så att timmer med någon fördel kan afverkas.

Hvad nu beträffar sjelfva tillämpningen af ofvannämnda förvaltningsgrunder, så hafva i Norrbottens län under åren 1870—1892 utstämplat till försäljning 15 millioner timmerträd. Härigenom har halfva arealen af länets kronoparker blifvit öfvergången med afverkning. Den återstående hälften kommer enligt hitintills följd afverkningssplan att afverkas under nästkommande tjugå år med de jemkningar och modifikationerna, som konjunkturerna och skogarnes beskaffenhet

kunna föränleda. Vidkommande särskildt de skadade träden, så hafva sådana dels i sammanhang med annat virke dels ock i vissa fall enbart afyttrats i ganska stor utsträckning. Sågverksbolagen klaga emellertid i sådana fall öfver dåligt utfall vid sågarne.

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Fort.)*

I Vesterbottens län har afverkningen på kronoparkerna i kustlandet i anseende till ringare timmertillgång varit mindre omfattande, men utgjorde dock under åren 1870—1892 omkring $1\frac{1}{2}$ million timmerträd. Deremot hafva inom lappmarkerna under de fem år, som förflutit sedan kronoparkerna derstädes tillträdades och hunnit undersökas, blifvit försålda *dels* på flerårig afverkning i två revir omkring en million timmerträd, *dels* årligen i de öfriga lappmarksreviren omkring 200,000 träd eller en million träd under fem år. Alltså tillhopa 2 millioner träd på fem år. Härigenom är timmerskogen utstämplad å en areal af omkring 54,000 har produktiv mark eller omkring $\frac{1}{8}$ af hela arealen. Samma beräkningssätt ligger alltså till grund för virkesförsäljningarna och afverkningarna i Vesterbottens som i Norrbottens län och grundar sig å såväl arealen som grundmassan, hvilka båda faktorer, enligt hvad skogsvetenskapen lemnat obestriddt, gemensamt bilda en betryggande garanti för skogarnes uthållighet. Ett lika obestriddligt som allmänt känt faktum är ock, att utsläppandet i marknaden af väsentligt större timmerpartier, än som skett under ofvannämnda tidsperiod, skulle hafva verkat tryckande på försäljningspriserna.

Af det anförda inses, att bestämda och på noggranna undersökningar om skogarnes tillväxt fogade principer och beräkningar ligga till grund för afverkningen och virkesförsäljningen å kronoparkerna i de norra länen, samt att såväl den forstliga som den ekonomiska eller finansiella sidan af skogsförvaltningen blifvit beaktad. Det stigande finansiella resultatet — inkomsterna från de norrländska länen hafva på 20 år nära femdubblats — visar ock nogsam, att den timmerskog, som under ogynsamma afsättningsförhållanden blifvit sparad, ej allenast hållit räntan, utan genom prisstegring lemnat staten vida större behållning, än om densamma bortslumpats på otjenlig tid. Det finnes ej heller någon rimlig anledning antaga, att ej det finansiella resultatet fortfarande *skall raskt och stadigt stiga med en konsekvent tillämpning* af hittills följda grundsatser.

Angående den gjorda anmärkningen öfver skogspersonalens fåtalighet vid förvaltningen af skogarne i Norr- och Vesterbotten, kan jag ej för Norrbotten uppställa någon tillförlitlig beräkning, då Norrbottens lappmark ännu är oafvittrad, men för Vesterbotten finnes sådan.

Den afvittrade delen af Vesterbottens lappmark det vill säga, den nedom odlingsgränsen belägna, innehåller cirka 525,000 hektar enskild mark och 450,000 hektar kronoparker, allt produktiv mark. Denna areal är fördelad på 5 revir, af hvilka 2, Narsjö och Fredrika, hafva skogar jemväl på kustlandet. 6 aflönade assistenter äro här anställda,

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.*
(Forts.)

således elfva tjenstemän, hvilka i anseende till ofvan anmärkta förhållande med Narsjö och Fredrika revir reducerats till 10. Alltså cirka 52,000 har enskilda skogar och 45,000 har kronoparker på hvar och en. Men då utsyningarne verkställas å hemmansskogarne hvar tredje år och afverkningen jemväl å kronoparkerna koncentreras å större byggen (med sparande åt framtiden af andra skogstrakter), hvarigenom förvaltningen underlättas, är i sjelfva verket ej mer än en tredjedel af ofvannämnda areal föremål för årliga förvaltningsbestyr, alltså cirka 17,500 har hemmansskogar och 15,000 har kronopark. Här är att märka, att kronojägare och bevakare hafva befogenhet att för utlemning märka vindfällda och torra träd, hvilket alltså ej påkallar jägmästarens besök i skogarne.

Skulle emellertid personalen behöfva ökas genom tilltagande intensitet i förvaltningen, skall domänstyrelsen ej underlåta härom göra underdåniga framställningar. Men att på förhand anställa flera än hvad just af behovet påkallas, vore ju endast att pålägga statsverket en onödig afgift.

Jag skall nu bedja att få öfvergå till hemmansskogarne i lappmarken och söka att bemöta de anmärkningar, den ärade talaren rigtat mot utsyningstvängets tillämpning, i synnerhet mot dessa så kallade uppskattningar, hvarmed han för sin del icke varit belåten. Om de handlingar, som han nyss uppläste, voro desamma, hvilka förevisades i utskottet, skall jag bedja att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att alla uppskattningar, som verkställes före afvittringen, voro grundade endast på okulär besigtning. Uppskattningen har icke kunnat ske på annat sätt, ty innan afvittringen var avslutad, funnos icke ens provisionella områden utstakade, och när skogstjenstemannen kom för att stämpla ut det timmer, som hemmansegaren hade rätt att försälja, måste han i första rummet taga hänsyn till att icke träda grannarnas rätt för nära. Derfor blefvo dessa okulära besigtningar blott till ledning för förrättningsmannen, men de blefvo också till ledning för de skogsköp, om sedermera kommo till stånd, ty köparne begagnade sig af dessa okulära besigtningar. Om man nu före afvittringen måste begagna sig af en sådan provisorisk uppskattningsmetod, och man sedan kom tillbaka till samma ställe efter afvittringen, då andra bestämmelser följdes, då uppskattning efter linietaxering skedde, eller också uppräknig, så är det naturligt, sedan antagligen större områden utstakats, att antalet träd skulle blifva större. Detta gäller naturligen också, om, såsom nu är fallet, man efterhand nedsett det afverkningsbara tumtalet från 30 centimeter till 31. Och sedermera kommer det också an på, till hvilka dimensioner man upptager timmerämnena. T. ex. vid skogsliqvider, vid laga skiften, der upptagas alla träd af viss storlek såsom timmerämnena, äfven de, som af en eller annan orsak icke växa vidare. Endast deraf kan man förklara den skilnad, som den siste talaren framhållit. Enligt alla skogstjenstemäns samstämmiga utsagor äro linietaxeringar, grundade på 5 eller 10 procents uppräknig, ganska tillförlitliga, och jag har här i min portfölj papper, som visa, att vid en mängd sådana förrättningar är resultatet af en ordentligt utförd linieuppskattning, för

så vidt det gäller stora arealer, i allmänhet lika tillförlitlig som uppskattning. Men för att hemmansegarne skola få 8 à 10 procents uppskattning, eller få skogen uppräknad i dess helhet på mindre arealer, har domänstyrelsen utfärdat ett särskildt cirkulär, som motionären nu icke omnämnt. Enligt den gamla skogsordningen fans icke någon föreskrift, att hemmansegaren skulle släppa till handtlangning vid dessa uppskattningar, och följaktligen kunde domänstyrelsen icke i sina cirkulär utfärda dylika bestämmelser. Men i den nya skogsförordningen af den 26 januari 1894 är föreskrifvet, att hemmansegaren skall bekosta handtlangning, och därför finnes ej vidare hinder för skogarnes uppräkning, i fall egarne vilja bestå den dyrare handtlangningen härför. Jag tror därför, att de kalkyler, som den ärade talaren har framlagt öfver otillförlitligheten af dessa uppskattningar, icke äro karakteriserande för verkliga förhållandet, ty om så hade varit fallet, föreställer jag mig, att hemmansegarne och sågverksegarne skulle mera allmänt hafva klagat öfver dessa uppskattningar. Detta är emellertid icke förhållandet. Jag har här ett officiellt intyg från registratören i domänstyrelsen, hvaraf framgår, att under åren 1890—1894 hafva inalles endast 5 bysyneförrättningar blifvit öfverklagade. Det visar, tror jag, att det icke är så farligt stäldt med dessa, som den siste talaren ville göra troligt.

De anmärkningar, som den ärade talaren gjorde derom, att det är jägmästarna, som bestämma, huruvida den skadade skogen har det värde, att den lönar utdrifningskostnaden, beror på något misstag. Vill hemmansegaren taga ut skogen, så får han nog densamma utstämplad. Men förhållandet är, att den skadade skogen icke står på ett ställe, utan står glest spridd öfver en vidsträckt areal, och det kan icke alltid vara någon ekonomisk fördel att taga ut den ensam, utan den måste tagas ut i sammanhang med den andra.

Herr Treffenberg omnämnde ett berigtigande, som finnes infördt i en tidning, från en af skogsstatens tjänstemän, nemligen öfverjägmästaren Sjöberg. Jag ber få påvisa, att den uppgift, herr Treffenberg lemnade, icke var fullt korrekt. Herr Treffenberg har i sin motion framhållit, att de skadade träden enligt herr Sjöbergs intyg skulle utgöra 26 procent af skogens virkesmassa, men detta är icke förhållandet. Öfverjägmästaren Sjöberg har påvisat detta, och torde kammaren ursäkta, att, då han angripits, jag anser mig skyldig att delgifva hans berigtigande, som finnes infördt i en här utkommande tidning och hvilket lyder som följer. "För någon tid sedan fann jag till min stora förvåning, att en af enskild person härstädes begärd uppgift om skogstillgången å några kronoparker inom Norrbottens län under namn af officiellt intyg användes som bevismateriel för en del funderingar i taxation och skogsskötsel af docenten Bovallius. Då origtigheten af de konklusioner, till hvilka herr Bovallius med ledning af denna uppgift kommit, syntes alltför ögonskenlig för att behöfva någon vederläggning, har jag, hindrad af tjänstegöromål, ej gjort mig någon förebråelse att iakttaga tystnad.

Som emellertid motion väckts vid förevarande riksdag af landshöfding Treffenberg om revision af skogslagstiftningen, och dervid

*Om revision
af skog-
lagstiftningen.
(Forts.)*

ytterligare åberopats nämnda s. k. officiella intyg, anser jag mig nödsakad protestera mot de slutsatser, som blifvit gjorda på grund af mina sifferuppgifter.

I motionen säges nemligen, att af dessa uppgifter skulle framgå, att på de i intyget omnämnda kronoskogar de skadade och mogna trädens antal uppgår, de förra till 227,576 träd, motsvarande i medeltal icke mindre än 26 procent af hela den afverkningsbara *virkesmassan*, samt de senare till 664,328 träd, motsvarande 74 procent af *virkesmassan*; och af detta förhållande drages sedermera den slutsatsen, att oerhörda mängder af skadad skog finnas, som ej tillgodogöras, utan få ruttna ned.

Jag vill då upplysa, att dessa 227,576 skadade träd, af hvilka en del äro s. k. undertryckta träd, till större delen äro af små dimensioner, ända till 24 cm. vid brösthöjd, samt att dessa träds *virkesmassa*, pr styck räknadt, alltså är mycket mindre och alldeles icke jemförlig med de friska timmerträdens, hvilkas minimistorlek vid brösthöjd är 31 cm. Här af följer, att de skadade trädens *virkesmassa* icke på långt när kan utgöra 26 procent af det hela, såsom motionären uppgifver. Ett sådant påstående är så mycket mer vilseledande, om man tager i betraktande de skadade trädens ringa värde i förhållande till de friska trädens. De skadade träden stå nemligen mycket glest, spridda som de äro på en areal af 51,000 hektar produktiv skogsmark, således endast 4,5 träd pr hektar i medeltal.“

Den siste ärade talaren har vidare framhållit, att dessa taxeringar skulle till väsentlig grad hafva till följd, att hemmansegarnes skogar öfvergingo i sågverksegarnes händer. Jag skulle då vilja fråga herr Treffenberg, hvad anledningen kan vara, att en mängd skogar inom de provinser, der det icke finnes något utsyningstvång, öfvergått i sågverksegarnes ego. Dessa skogar äro icke få, och det vet herr Treffenberg lika väl som jag, att i Jemtland, och i synnerhet i Herjeådalen, egas skogarne numera till större delen af sågverksbolagen, och der förekommer icke något utsyningstvång. Samma är förhållandet i Vesternorrlands län. Konungens befallningshafvande i dessa län anförde detta redan i sina femårsberättelser för 1881—85, och dessa har jag här, men jag behöfver icke uppläsa dem, ty det vet nog herr Treffenberg. För min del föreställer jag mig, att man icke behöfver söka någon annan anledning, hvarför sågverksbolagen förvärfva sig skogar, än den, som antydts af utskottet, nemligen att det numera icke finnes någon mark med grof skog på att få köpa utom i lappmarkerna. Det är hela den enkla saken, och det är icke alls underligt, att sågverksbolagen äro så ifriga att komma åt denna grofva skog. Men de hafva köpt dessa skogar med full vetskap om nu rådande utsyningstvång, och de hafva ingen rättighet att påyrka denna lags utbytande mot en dimensionslag, som enligt alla sakkunniges ömdöme icke är förenlig med skogens bestånd deruppe, ty icke allenast samtliga skogstjenstemännen i Norr- och Vesterbottens lappmarker framhålla: “tag bort utsyningstvånget och sätt dit en dimensionslag i stället, och skogarne äro der snart förrödde“, utan jemväl Konungens befallningshafvande i Vesterbotten afgaf följande utlåtande angående

utsyningsvångets upphäfvande, hvilket finnes återgifvet i statsverkspropositionen till 1889 års Riksdag.

“Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län har ansett det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida hemmansegarne, hvilka petitionerat i en sak, hvaraf andra skulle draga egentliga fördelen, kunde anses mogna för den frihet uti dispositionsrätten till skogen, som de påyrkade, då erfarenheten hittills visat, att en stor del af dem, utan att skaffa sig kännedom om skogens värde, snart sagdt besinningslöst och för en hel mansålder afyttrat sina först nyligen vid afvittringen erhållna skogstillgångar. Vid första påseendet förefölle det visserligen tilltalande, att hela länet finge lika skogslagstiftning, men denna likformighet hade en mycket olika verkan, i det att i kustlandet, der tillgången å gröfre skog vore obetydlig, skogsafverkningen i allmänhet minskats, hvaremot inom lappmarken, som egde sparad timmerskog, hvilken genom denna lag ej kunde skyddas, fritt spelrum skulle lemnas åt en snabbt tilltagande afverkning, i synnerhet å skogar, som försålts på viss tid. Då det framställda förslaget skulle leda till den långsamt växande skogens förstörande och dermed till lappmarkens undergång, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att detsamma måtte lemnas helt och hållet utan afseende.”

Beträffande den ärade talarens yttrande om den beroende ställning, som jägmästarna intaga gent emot sågverksbolagen, så vill jag säga, att han må nu hafva hvilken tanke han vill härom. För min del aktar jag skogsstaten för högt för att tro, att den skall taga något intryck från vare sig det ena eller andra hållet. Hvad den ärade talaren i detta afseende nu anfört må stå för hans egen räkning. Den ärade talaren påpekade också något om den skogsordning, som nyss utkommit; han påvisade åtskilliga deri gjorda förändringar, men sade, att de icke vore af någon synnerlig vikt. Jag vill dock framhålla, att der förekommer bland andra den viktiga frågan för hela vårt skogsväsende i Norrland, att man numera icke vid afverkningen är bunden vid en dimension. Den äldre skogsordningen, 1865 och 1874 års författningar, föreskref en ganska hög dimension vid brösthöjd, nemligen 36 centimeter. Men vid de genom domänstyrelsens föranstaltande af sakkunniga personer utförda undersökningar, som jag förut omnämnt, men hvilka den ärade talaren synes vilja alldeles ignorera, har det visat sig, att när träden i Norrbotten och Vesterbotten hafva uppnått en dimension af 31 centimeter, rentabiliteten minskas, hvarför det af skäl, för hvilka utskottet utförligt redogjort, blifvit i den nya förordningen äfven lemnadt åt domänstyrelsen att för hvarje särskild skog eller på annat sätt lemna närmare föreskrifter i fråga om afverkningen. Detta är i sjelfva verket en viktig förändring i den nya skogsordningen.

Den ärade talaren berörde till slut en önskan, som han framställt i sin motion, om åtskiljande af de båda administrationsgrenarne i domänstyrelsen. Jag kanske icke borde yttra mig derom, då jag skulle kunna anses jäfvig, men till följd af vunnit erfarenhet skulle jag mycket beklaga, om ett särskiljande af dessa båda förvaltningsgrenar skulle komma till stånd. Skogsförvaltningen och domänförvaltningen,

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

stå med hvarandra i en ständig beröring, det är en ständig vaxverkan mellan båda, så att det skulle enligt mitt förmenande vara till stor skada, om de skulle åtskiljas.

Jag har mycket, som jag skulle vilja tillägga, men jag vill icke längre upptaga kammarens tid, jag ber om ursäkt att jag kanske gjort det allt för länge, och slutar med att vördsamt anhålla om bifall till utskottets hemställan.

Herr Nisser, Martin: Jag ber att med endast några få ord få beröra en punkt, som icke af föregående talare blifvit beaktad. Jag menar dimensionslagens inflytande på uppväxande ungskog. Förhållandet är nemligen, att i ett normalt, fullslutet bestånd af ung tallskog finnas vid 20 år 5 à 6 tusen stammar. Huru många af dessa blifva väl färdiga timmerträd? Om 100 år kunna tagas 20 à 25 de kraftigaste, de s. k. "prostarne". Om ytterligare 20 år kunna 80 à 100 tagas och om ytterligare 20 år 80 à 100. Således, af de 5 à 6 tusen stammar, som funnos å det 20-åriga beståndet, kunna 180 à 225 d. v. s. endast 3 à 5 procent tagas ut. Deraf följer, att icke mindre än 95—97 procent äro s. k. undermåliga träd. Det är ju alldeles gifvet, att en dimensionslag skulle på ett högst betänkligt sätt försvåra och betunga uttaget af detta undermåliga virke, som skulle blifva underkastadt utsyning och stämpling. För öfrigt kunna icke dessa undermåliga träd uttagas på andra ställen, än der kommunikationsförhållandena sådant medgifva. I motionärens framställning synes, att för att få en standard virke af 6-tums timmer om 19 fots längd fordras 70 à 80 stockar, och han visar äfven, att standarden betingar ett pris af cirka 4 pund sterling, d. v. s. 72 kronor.

En dylik afverkning kan omöjligen löna sig, om man derpå skall kosta drifning, flottning, sågning, stabbläggning och ombordförning, utan kommer densamma ovilkorligen att vålla förlust i form af sågadt virke. Det är nödvändigt att kommunikationerna äro särdeles förmånliga, för att det undermåliga virket skall kunna uttagas och lemna någon behållning, äfvensom att det får förädlas till den form, som är den mest lönande.

Hvad granbeståndet åter beträffar, måste man genast vid första afverkningen gå ned till små dimensioner, enär eljest den kvarstående skogen skulle förstöras, derigenom att granens rötter ligga särdeles grundt och vidt spridda och lättligen skadas vid timrets utdrifning, då en oundviklig följd blifver, att granskogen torkar eller tager röta.

Äfven med afseende derå vore således en dimensionslag menlig och förlustbringande. Det förefaller mig därför alldeles tydligt, att en dimensionslag, der kommunikationer finnas, blifver till skada, i det att den betungar och fördyrar den afverkning, som der kan ske af undermåligt virke; på sådana ställen åter, der kommunikationer icke finnas, och der således undermåligt virke icke kan med ekonomi uttagas, der är dimensionslagen obehöflig.

Jag tror således icke, att det kan vara klokt att införa en dimensionslag hvad Dalarne och Gestrkland beträffar. Jag håller tvärtom snarare före att, när kommunikationerna i de norra delarne af Sverige

blifvit mer utvecklade, skall dimensionslagen äfven i Vesterbotten och Norrbotten visa sig vara mera till skada än gagn. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

*Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)*

Herr Crusebjörn: Då den värde motionären i sin framställning framför allt synes hafva angripit den s. k. lappmarkslagen, och den naturligtvis har sin största betydelse för Vesterbottens län, tillåter jag mig att, oaktadt denna sena timme, taga till ordet för att yttra mig rörande nämnda lag. Då motionären framhållit, att denna lag i så många afseenden skulle verka skadligt, tillåter jag mig nämna, att under de år jag vistats i Vesterbotten, och på de resor jag under de två senaste åren gjort i lappmarken, jag icke hört talas om något egentligt missnöje med denna lag. Vid sammanträden, som jag särskildt förliden sommar hållit i de södra lappmarkssocknarne, vid hvilka sammanträden skogsfrågan afhandlats, fann jag att den missbelåtenhet, som möjligen fans vid början af lagens tillämpning, i väsentlig mån förminskats. Af allmogemännen framställes der den åsigt, att, sedan tjänstemännen blifvit yngre och flere till antalet och desamma hunnit att verka, de svårigheter eller de oegentligheter, som skulle vara för allmänheten förbundna med denna undantagslagstiftning, mer och mer undanröjts. Endast en sak framhölls allmänt af allmogen såsom i deras uppfattning hård, nemligen den, att allmogen skulle betala afgifter för den utsyning, som på grund af undantagslagstiftningen måste ega rum. Särskildt uttalades detta missnöje i de socknar, som ligga närmast Vesternorrlands län. Der hade befolkningen naturligtvis sig väl bekant, att på andra sidan länsgränsen hvar och en fick sköta sin skog huru som helst, under det att den skulle betala därför, att den stod under en undantagslagstiftning. Vill man sålunda bryta det missnöje med lappmarkslagen, som möjligen finnes, skulle man taga bort nämnda utsyningsavgifter, och detta är ju helt enkelt en statsregleringsfråga. När statsinkomsterna tillåta det, vore det i hög grad önskvärdt, att dessa afgifter borttogas.

Motionären har vidare framhållit, att en förändrad lagstiftning och införande af dimensionslag skulle medföra ökade statsinkomster, på grund af att i sådant fall en förökad afverkning af såväl fullmogen som skadad skog skulle komma att ega rum. Äfven framhöll motionären önskvärdheten af, att skadadt virke så fort som möjligt finge afverkas. Jag vill erinra om, att ett sådant tillvägagående skulle medföra en mångdubbel afverkning såväl af ena som andra slaget, och att alldeles för mycket virke komme i marknaden, hvarigenom prisen skulle nedtryckas till förfång för både staten, sågverksbolagen och allmänheten. Jag kan naturligtvis icke i denna sena timme taga upp till bemötande allt hvad som här blifvit af motionären framdraget, utan tillåter jag mig endast förena mig med den siste talaren i hans yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr Treffenberg: Jag måste göra bruk af det förbehåll, jag framställde, då jag senast intog denna plats, att ännu något få upptaga kammarens tid. De anmärkningar, som mot mig framstälts, hafva

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

nemligen varit af den beskaffenhet, att jag skulle vara en verklig stackare, i fall jag icke försökte vederlägga dem, och jag hoppas, att jag deri skall lyckas.

Herr landshöfding *Crusebjörn* påstod, att något missnöje öfver lappmarkslagen icke skulle finnas inom hans län. Jag kan gent emot honom åberopa en annan auktoritet, som är något äldre på platsen än herr landshöfdingen, nemligen häradshöfding *Hygrell*, hvilken för några år sedan tog initiativet i denna fråga och gjorde sig till målsman för böndernas missnöje i saken. Detta torde också betyda något.

Vidare anhåller jag att till upplysning om den erfarenhet, som i samma afseende gjorts af geologen *Högbom*, hvilken genomvandrat stora sträckor — ända till 14 mil — af Vesterbotten — hvilket nog herr landshöfdingen icke hunnit med att göra — få uppläsa följande testimonium: "*Någon som helst fara att i fråga om nu nämnda skogsbestånd tillämpa en väl afpassad dimensionslag torde icke kunna påvisas. Att icke det för lappmarken gällande utsyningstvånget för ifrågavarande fall befordrat skogsmarkens produktivitet, framgår deraf, att detta slags tallmoar derstädes, icke blott här och hvar, utan öfver betydliga områden, såväl kronoparker, som enskildas, oakadt utsynings-tvånget varit gällande i nu 20 år, ännu bära massor af öfvermogen och skadad tall och till följd af de äldre trädens kvarstående förete en oduglig och undertryckt återväxt. Sådant skulle helt säkert i vida mindre grad varit händelsen, om samma lag gällt för lappmarken som för nedre landet. Visserligen skulle derigenom timmertillgången för den allra närmaste tiden hafva blifvit något mindre, men återväxten skulle hafva tett sig bättre, och mycken skog, som under senaste årtionden tagit skada och öfvermognat, hade blifvit tagen, innan kvaliteten blifvit försämrad. Man må icke förvåna sig öfver det missnöje, som råder bland skogsegarne, desse må nu vara bönder eller trävarubolag, när de se staten hafva åtagit sig ett förmynderskap, som den icke mäktar sköta och som tillskyndat dem förluster och varit till skada för skogens framtida utveckling. Det stöd, som plägar anföras för utsynings-tvånget, nemligen nödvändigheten af skydd mot fjellvindarne, har det väsentliga felet, att det icke är tillämpligt på de nedre lappmarkerna, utan blott på de närmast fjellen liggande lappmarksskogarne, der ingen bestridt skyddets nödvändighet, och för de likartade skogs-trakterna i våra sydligare fjelltrakter, der intet skydd ännu åstadkommit, utan der man låtit fjellskogarne i vissa trakter (vestra Jemtland) hejdlöst sköflas, utan att något allvarligt blifvit gjordt att i tid sätta en gräns. därför."*

Jag tror, att det möjligtvis hade varit försigtigare af herr landshöfdingen att uppskjuta ett definitivt omdöme i denna fråga, till dess landshöfdingen varit något längre på platsen.

Herr generaldirektör *Evers* begagnade tillfället för att, såsom han sade, skydda jägmästaren *Sjöberg* mot ett angrepp från min sida. Att göra detta synes mig hafva varit fullkomligt obehöfligt, då jag sjelf under mitt anförande framhöll just samma sakförhållande som herr *Evers*. Hela saken är ju rent af en bagatell, nemligen att jag begagnat uttrycket *virkesmassa* i stället för *träddantal*. Men jag anmärkte

ju — och jag repeterar det än en gång — att det endast fordras kännedom om *quatuor species* för att inse, att jag menat "trädatalet" oakadt jag begagnat det något oegentliga uttrycket "virkesmassa".

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

Vidare nämnde herr generaldirektören, att det icke vore värdt att jemföra 4-procenttaxeringarna med de äldre på 80-talet använda uppskattningarna, hvilka grundade sig på endast okulär undersökning. Det är fullkomligt riktigt, och det har jag ej heller någonsin bestridt. Men jag faller nog kanske litet besvärlig, då jag nu skall erinra om ett par instrument, som utvisa att uppskattningar, verkställda under åren 1891 och 1892 och sålunda *sedan* taxeringsinstruktionen utfärdats, samt begge förrättade af jägmästare — lemnat i väsentlig mån skilda resultat. Det är just samma instrument, som jag presenterade i utskottet, och skall jag be att I, mine herrar, uppmärksammen följande siffror. I oktober 1891 upptaxerades Lomfors' skog af jägmästare *Gram*. Han kom till det resultat, att antalet *timmerämnen* utgjorde 20,575, den *friska* skogen 23,425 samt den *skadade* skogen 1,450 träd. Under sommaren 1892 — således sex månader senare, — taxerades samma skog af två jägmästare, *Hellström* och *Tilly*, med det resultat, att timmerämnena befunnos utgöra 80,975, mogen skog 28,122 träd, skadad skog 8,889 träd. De olika uppskattningarna skilja alltså icke på 10 procent, utan på 4 å 500 procent, men beräkningarna grundades i båda fallen på olika princip, nemligen i förra fallet på den s. k. 4 procent-uppskattningen och i det senare på trädens *räkning*.

Herr generaldirektören upplyste, att den *skadade* skogen finge tagas genast eller när som helst. Särdeles önskvärdt vore, om domänstyrelsen ville gifva vederbörande kännedom härom. Icke ett ord finnes nämndt derom i taxeringsinstruktionen för jägmästarna. Och jag är fullkomligt öfvertygad om, att hade berörda förhållande varit känt, hade man ofta begagnat sig af rättigheten att uttaga den skadade skogen. I nämnda instruktion står tvärtom, att den skadade skogen får tagas ut, om det gäller mindre partier på 2 år, men att, om den utgör en större mängd träd, uttagandet bör fördelas på en tid, som kan sträcka sig ända till tio år. Är det detsamma som "genast?"

Herr generaldirektören nämnde vidare, mycket riktigt förstås, att den årliga afkomsten berodde på dels *arealen*, dels *grundmassan* och dels *växtligheten*. Efter precis samma grunder verkställas uppskattningarna på de enskilda skogarne, fastän med den stora skilnad, att i ena fallet räknas träden å blott 4 procent på arealen, under det att i andra fallet *hela* trädmassan räknas. Resultatet *måste* blifva olika. Vidare är ju alldeles gifvet, att resultatet af kalkylen måste blifva i väsentlig mån olika, om man, såsom domänstyrelsen, beräknar, att, för att träden skola hinna utväxa 1 tum, behövas 24 år, eller, såsom vetenskapsmännen anse, dertill erfordras icke mer än 15 år i Norrbotten och 12 år i Vesterbotten. Är det icke värdt att få utredt, hvem som har rätt i detta fall? En sådan utredning har ju, såsom jag förut anmärkt, icke blott teoretiskt, utan äfven praktiskt intresse. Skulle nemligen vetenskapsmännens undersökningar befinnas rigtiga, skulle deraf ofelbart följa, att årsafkastningen kan beräknas till $1\frac{1}{2}$

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

träd per hektar, i stället för att domänstyrelsen nu beräknar densamma till endast 0,6 à 0,8 träd per hektar. Följden deraf blir då också, att kronoparkerna i Vesterbotten skulle kunna beräknas lemna årligen omkring $1\frac{1}{2}$ million träd i stället för nu beräknade 360,000, samt att kronoparkerna i Norrbotten skulle kunna beräknas lemna omkring 2 millioner i stället för nu beräknade 500,000 träd. Detta betyder något i tider, då virke är en begärlig vara och statsverket behöfver skörda inkomst deraf.

Vidare förstod jag måhända icke rätt herr generaldirektörens tal om att skiljaktigheten vid taxeringarna skulle bero derpå, att *sjelfva området*, som taxerats, skulle hafva undergått förändring. Detta gäller dock icke om taxeringen på *Lomfors*, der området icke undergått någon som helst förändring, utan var detsamma vid *begge* taxeringarna.

Blott ännu en fråga till skall jag upptaga. Detta skall jag göra därför, att det är den, som jag har svårast att besvara och jag icke vill, såsom mången annan, då en kinkig fråga framställes till besvarande, helt enkelt tiga. Jag menar den frågan, huru det kommer sig att i andra provinser, der icke tvånget af lappmarkslagen finnes, skogshemmanen i alla fall öfvergå i sågverksbolagens händer. Nu vill jag först härvid anmärka, att så är icke i nämnvärd mån händelsen annorstädes än i Herjeådalen. Så är icke förhållandet exempelvis i Vesternorrlands län, ty der hafva många bönder, tack vare att något utstämplingstvång ej finnes, nog motståndskraft för att icke sälja sina hemman, och der finnes också ännu, i strid mot herr generaldirektörens förmenande, här och hvar sparad grof skog, men, såsom sagdt, i Herjeådalen hafva verkligen hemmanen i mycket stor utsträckning öfvergått i sågverksbolagens händer. Detta kan dock bero på andra förhållanden. Ett sådant har jag angifvit i min motion, nemligen sågverksegarens behof att ständigt hafva tillgång till råmaterial. I Jemtlands län gäller samma förhållande som i Norr- och Vesterbotten, eller att skogshemmanen hafva mycket större värde i sågverksegarens händer än i böndernas. Just den omständigheten, att i Herjeådalen, liksom i de öfriga norra länen, skogsbruket blifvit hufvudsaken, under det att jordbruket kommit i en underordnad ställning, gör, att, när ett hemman blifver ledigt till salu, sågverksegaren alltid kan bjuda mera än någon annan. Och bonden vore väl galen, om han, då han behöfver sälja, icke tager det högre anbudet. Dessutom kunna ju i Herjeådalen finnas särskilda ortförhållanden — för mig obekanta — hvilka fullständigare förklara anledningen dertill, att skogshemmanen äfven der öfvergå i bolagens händer. Äfven öfver berörda förhållande skulle den af mig ifrågasatta utredningen sprida klarhet. Under alla förhållanden skulle en sådan utredning bibringa insigt åtminstone deruti, att lappmarkslagen bidrager till att sågverksbolagen öfverkomma hemmanen blott för en spottstyfver. Och särskildt skall just det stora bolag, hvars talan jag förmodligen anses i denna fråga föra och som har så mycket skog, att det redan är fullkomligt sjelfständigt, säkert skall, säger jag, just detta bolag, om lappmarkslagen fortfarande kommer att gälla, alltjemt arrondera sig genom nya hemmansköp. Det är en sak, så klar som en naturlag. Och om dimensionslag icke införes

i landskapen söder om öfre Norrland — hvad blir der följden af att allt smärre och smärre dimensioner afverkas? Jo, att allt större och större massor virke af små dimensioner kastas in i marknaden, hvarigenom prisen skola nedtryckas ända derhän, att tillverkningskostnaden öfverstiger saluvärdet, hvaraf åter följer att kalmarker skola uppstå, och att under en lång tid väldiga skogssträckor skola ligga värdelösa, tills skogen åter hunnit växa upp. Men under tiden komma just de sågverks-egare, som hafva "rygg" och kunna vänta tills skogen vuxit upp, att såsom korpar kasta sig öfver dessa stora sträckor. Det blir följden af kriget. Och om icke insigten äfven i denna naturlag ännu blifvit klar, så skall erfarenheten under de närmast följande fem å sex åren säkerligen bibringa oss visshet härutinnan. Att det i alla händelser icke går an att stanna vid "*status quo*", är säkert.

Jag har ju icke ifrågasatt annat än en *utredning*. Och är det väl skäl att i denna fråga, der de viktigaste intressen stå på spel, motsätta sig en såda? Och kan icke kammaren här, utan att uttala något som helst gillande omdöme om de speciella förslag, jag framställt, inskränka sig till att helt enkelt för Kongl. Majt förklara, att frågan är af den högviktiga beskaffenhet, att den förtjenar en sådan utredning? Något annat har jag ju icke begärt.

Herr Berg, Lars: Jag skall i denna sena middagstimme endast be att få upptaga kammarens tid en eller två minuter. Lika med föregående talare och i samma egenskap som han har jag haft tillfälle att studera skogsförhållandena i Norrland, men jag har dervid framför honom haft den förmånen, att jag är född och uppförd i dessa skogar, och att jag under ett tredjedels sekel till någon del genomvandrat, jag tror, hvarenda sockens skogar derinom. Derfor skulle det vara orätt af mig att vid ett tillfälle sådant som detta, blott på grund af att tiden är långt framskriden eller att det icke är alla till behag, uraktlåta att uttala hvad jag vet rätt och sant vara. Jag vill då endast säga, att jag i likhet med den näst siste talaren hållit sammanträden med allmogen i Norrbottens lappmarker, och att jag dervid icke hört ett enda klandrande ord om den lagstiftning, som nu är gällande. Tvärtom hafva de förståndiga, de tänkande och insigtsfulla med glädje och beröm yttrat sig öfver den lagstiftning, hvarunder de lefva och hvarunder deras skogar bevaras. I motionärens framställning råder en grundlig missuppfattning i afseende å betydelsen af lappmarkslagen och möjligheten att ersätta densamma med en dimensionslag. Hans eget resonnement härutinnan vederlägger alldeles tydligt möjligheten att förverkliga hans ideal. Han säger nemligen: vi måste borttaga utstämplingstvänet därför, att hemmanen nu äro för billiga. Den fattiga lappmarksbonden får icke något betaldt för sitt hemman. Han är fattig, han måste sälja, då han icke får göra sig all sin skog hastigt till godo. Nu vet hvar och en, att anledningen hvarför skogshemmanen säljas är den, att deras köpvärde icke står i något förhållande till deras värde såsom åkerbrukshemman. En lappmarksbonde med ett skogshemman kan, om han säljer detsamma, för köpeskillingen erhålla i det öfriga Sverige ett hemman, som är tio

Om revision
af skogs-
lagstiftningen.
(Forts.)

gångar större och bättre bebyggt. Det är häraf uppenbart, att ju högre pris som erbjudes sedan utstämplingstvånget upphäfts, ju mindre motståndskraft har bonden, och ju förr kommer hemmanet att öfvergå i sågverksegarens hand.

I afseende å skogsindustriens dominerande ställning, som motionären ansett så viktig att upprätthålla, vore det väl, om den tvärtom kunde i någon mån inskränkas. Denna industri håller nemligen nu på att som bäst ruinera sig sjelf genom öfverproduktion. I böckerna för ett af de största och säkert det äldsta af våra sågverksbolag har jag sett, att detsamma under ett år utskleppat omkring 28,000 storverkstråd — bjelkar — och derpå förlorat 30,000 kronor, d. v. s. det skänkte utländingen skogens bästa alster och dertill 30,000 kronor i följd af öfverproduktion. Således är det alldeles tydligt, att lösgifvandet af stämplingstvånget icke blott skulle höja prisen på hemmanen, utan äfven föranleda, att afverkningen skulle mångdubblas till oerhörd vinst för nuvarande egare, hvilka dertill äro oberättigade, men till men för den sågverksindustri, som ännu ej betalt sin skog. De förra hafva köpt hemmanen under nu gällande lag och med visshet om, att de icke kunde komma åt mera än en del af skogen. I deras fickor skulle hela den första kolossala vinsten af tiotals millioner falla och afhändas de fattiga hemmansegare, som bortarrenderade sin skog. Såsom vän af skogen skulle jag emellertid gerna vara med om en utredning och tillsättande af en komité, men motionärens alldeles origtiga motivering omöjliggör äfven för de bästa skogsvänner att följa honom i detta fall.

I början af sitt anförande yttrade motionären, att han fruktade, det kammaren skulle tro, att han vore inpudrad och grundlurad i denna sak. Jag tror icke det, men säkert är, att en tät bæotisk dimma omtöcknat och hindrat hans eljest lysande snille att i denna sak se klart. Han har, omhvarfd af den mörka dimman, föreslagit en för de nordliga länen och särskildt lappmarken synnerligen olycklig, omöjlig och skadlig väg i afseende på skogslagstiftningen, och jag yrkar derfor bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på föreliggande utlåtande yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Treffenberg*, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, måtte bifalla det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Treffenberg* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Första Kammarens tillfälliga utskott hemställt i utlåtandet n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles det förslag, som innefattas i den vid utlåandet fogade reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—41;

Nej—9.

Herr Reuterswärd erhöll på begäran ordet och yttrade: Såsom I, mine herrar, hafven eder bekant, har Kongl. Maj:t genom herr civilministern inbjudit jemte talmannen och vice talmannen i denna kammare tolf dess ledamöter för att öfvervara den fest, som den 2 augusti kommer att ega rum i Norrland med anledning af jernvägens invigning. Valet af dessa ledamöter skall ske nästkommande onsdag i kammaren, och, då förslag till ett sådant val måste uppsättas redan i dag, tager jag mig friheten hemställa, huruvida icke, då mycket lätt kan hända, att flere eller färre af dem, som blifvit valda, kunna få förhinder att infinna sig, och då antagligt är, att Kongl. Maj:t önskar att hans inbjudning och befallning i detta fall måtte af kammaren med tacksamhet åtlydas, kammaren, för att antalet måtte så vidt möjligt är, blifva tolf, behagade besluta att välja sex suppleanter, för att inträda i mån af röstetal inom kammaren, och att uppdraga åt herr talmannen att inkalla suppleanterna i den mån, som anmälningar om förfall till honom ingå. Jag anhåller om proposition på denna min framställning.

Detta förslag antogs; hvarjemte kammaren, på framställning af herr talmannen, beslöt, att val af ifrågavarande suppleanter skulle vid kammarens sammanträde onsdagen den 9 i denna månad anställas omedelbart efter det till samma dag förut utsatta val.

På begäran af herr *Reuterswärd* beviljades honom ledighet från riksdagsgörömlen under tio dagar från nästkommande fredag.

Kammaren åtskildes kl. 4,38 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
